

Plan for friluftslivets ferdselsårer 2022 - 2032

Vedtatt av kommunestyret 03.11.22 sak. 066/22.

Plan for friluftslivets ferdselsårer

Innledning	3
Definisjoner	3
Bakgrunn	4
Politiske føringer	4
Innhold og avgrensning	6
Formål	6
Organisering/Medvirkning	6
Vedtak og politisk behandling	7
Forhold til andre planer	7
Relevante lovverk	7
Dagens situasjon	8
Kartlegging av dagens situasjon	8
Ferdelsårer	8
Det offentlige kartgrunnlaget (DOK)	8
Nærturterreng	8
Reiseliv	8
Pågående prosjekter	9
Elveparken	9
Midnattsoltrappa	9
Fotturer	13
30 trimmen	13
Kulturhistoriske vandreruter	13
Topturer	13
Lett tilgjengelige turer	13
Skiturer	18
Lysløyper	18
Andre skiløyper	18
Sykkeleruter	20
Ro- og padleruter	20
Merking og skilting	20
Vedlikehold av stier	22
Sårbare områder	24
Analyse av måloppnåelse	27
Handlingsplan	30
Tiltak	30
Områdebeskrivelser	31
Kilder	56
Publiserte kilder	56
Kilder på nett	56
Vedlegg	56

Innledning

Det å gå på tur er viktig for folks helse og livskvalitet, og det er et mål for friluftslivspolitikken at alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv i nærmiljøet og naturen ellers. For å nå det nasjonale målet om at befolkningen skal utøve friluftsliv jevnlig, kreves god tilgang til turmuligheter og attraktive naturområder. Stiene, løypene og ledene vi følger på tur er avgjørende for vår utøvelse av friluftsliv, og det er klare sammenhenger mellom utforming av ferdssårene og bruken av dem. Rundturer og turer i naturlige omgivelser er mer attraktive enn turer som går fram og tilbake eller i bebygde og trafikkerte områder. Nærhet til ferdssårene er også vesentlig. Undersøkelser viser at avstanden fra bosted til nærmeste turmulighet er helt avgjørende for utøvelse av friluftsliv i hverdagen.

Målet med å lage en plan for friluftslivets ferdssårer er å identifisere, ivareta og utvikle friluftslivets ferdssårer for å sikre et attraktivt tilbud til befolkningen med tanke på folkehelse, livskvalitet, bolyst og reiseliv. Gjennom å utarbeide en plan vil dette arbeidet systematiseres, målrettes og effektiviseres. Aktiv medvirkning i planprosessen vil sikre at ulike interesser avstemmes.

I delplan for idrettsanlegg, friluftsliv og fysisk aktivitet 2017-2021 skriver kommunen at de mangler en samlet oversikt på kart over alle turveier og turstier i Lavangen. En plan for friluftslivets ferdssårer vil danne grunnlag for en oppdatering av nasjonal database for tur- og friluftsruter og FKBTraktorvegSti. Sammen med kartlagte og verdsatte friluftslivsområder inngår disse datasettene i det offentlige kartgrunnlaget, og er viktig i bidraget med å sikre areal og sammenhenger for friluftslivet. Denne planen vil bidra til å etablere et viktig kunnskapsgrunnlag for å ivareta friluftsliv i annen arealplanlegging, og samtidig være en plan for hvordan ferdssårene kan utvikles på en bærekraftig måte.

Definisjoner

Friluftsliv defineres som opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse. Det er i tråd med definisjonen som legges til grunn i Stortingsmelding 18 (2015-16) Friluftsliv — Natur som kilde til helse og livskvalitet.

Trasé defineres i denne sammenheng som en korridor i terrenget for både foreslåtte, planlagte og eksisterende ferdssårer og turruter. En trasé har et definert start og slutt punkt.

Ferdssårer er traséer for ferdsel som er synlige i terrenget i den sesongen som er aktuell for bruk, og leder for ferdsel på vann og over breer. Ulike ferdssårer:

Sti er et tydelig, smalt og sammenhengende tråkk i terrenget som har oppstått gjennom bruk eller aktiv tilrettelegging.

Opparbeida sti er en sti som er tilrettelagt med fast toppdekke og god framkommelighet. Traktorvei går under denne definisjonen i planen.

Turveg er en opparbeida og sammenhengende ferdssåre med jevnt og fast toppdekke i minst 1,2 m bredde.

Led er ferdssårer på vann og over breer.

Løyper er ferdssårer på snødekt mark som jevnlig trækkes eller prepareres, eller som merkes eller kvistes som traséer for vinterferdsel.

Turruter er skilta, merka og kartfesta traséer for ferdsel i den sesongen som er aktuell for bruk. Det skilles mellom flere typer turruter, se merkehandboka.no for mer informasjon.

Turforslag er en anbefalt tur. Turforslag er ikke en del av det offentlige kartgrunnlaget (DOK). Turforslag formidles bl.a. på ulike turportaler, informasjonsbrosjyrer, turkort og gjennom muntlig overlevering.

Målpunkt er både steder der det er naturlig å starte og avslutte bruken av ferdselsårene og attraksjoner/ steder som motiverer til bruk av dem. Eksempler på slike steder er gapahuker, bålplasser, turisthytter, innfallsporter, parkeringsplasser, utsiktspunkt, serveringssteder, kulturminner, og mye mer.

Gradering er en kategorisering av turruter etter hvor krevende rutene er. Det graderes i 4 kategorier etter hvor krevende turruta er; grønn, blå, rød og svart, der grønn er den enkleste. Kriteriene for gradering av ulike turruter omtales under omtalen av disse.

Universell utforming er turveger og andre tilretteleggingstiltak som tilfredsstillende kravene i Norsk Standard for universell utforming av opparbeidete uteområder.

Godt tilgjengelig er en kategori som innebærer at en ferdselsåre er bedre tilgjengelig for mennesker med funksjonsnedsettelse enn det kravet til grønn gradering tilsier, men likevel ikke slik at kravene til universell utforming fullt ut er ivarettatt.

Bakgrunn

Kommunestyret har vedtatt i sak 106/20 at det skal utarbeides en plan for friluftslivets ferdselsårer. Planen for friluftslivets ferdselsårer skal være en temaplan som gir en oversikt over viktige og relevante ferdselsårer for friluftslivet i kommunen. Planen skal gi en beskrivelse av nåsituasjon, samt skissere tiltak for å ivareta og utvikle ferdselsårene i tråd med mål som er satt for planarbeidet. Arbeidet gjøres i tett samarbeid med Midtre Hålogaland friluftsråd og følger Miljødirektoratets veileder **M-1292 | 2019 - Plan for friluftslivets ferdselsårer**.

Politiske føringer

Statlige føringer

Et hovedinnsatsområde i regjeringens nasjonale handlingsplan for fysisk aktivitet, folkehelsemeldingen og handlingsplanen for friluftsliv er å skape gå- og aktivitetsvennlige nærmiljøer og lokalsamfunn, og å ta vare på områder som er under press, for eksempel lekeområder, naturområder, parker, grøntområder og stier nær der folk bor.

Det fremkommer av Stortingsmelding 18 (2015-2016) *Friluftsliv — Natur som kilde til helse og livskvalitet* at: *Regjeringen ønsker å legge til rette for at enda flere kan utøve friluftsliv jevnlig, og at de som i dag er lite fysisk aktive kan bli mer aktive gjennom friluftsliv. Satsing på arealene i nærmiljøet er derfor viktig. Parkene og grønnstrukturene i byer og tettsteder er meget viktige for rekreasjon og friluftsliv, spesielt for hverdagsaktiviteten. Naturopplevelsen kan være like stor i en park eller et grøntområde inne i en by eller tettsted, som i større og mer uberørte naturområder.*

Tersekelen for å få naturopplevelse og fysisk aktivitet gjennom friluftsliv skal gjøres så lav som mulig. Vekstpotensialet for å få folk til å bli mer fysisk aktive ligger i stor grad i selvorganiserte aktiviteter i nærmiljøet. Meldingen skal bidra til å legge til rette for friluftsliv som en lavterskelaktivitet, slik at flest mulig kan utøve friluftsliv i hverdagen.

Prosjektet med utarbeidelse av planer for friluftslivets ferdselsårer ledes av Miljødirektoratet og en oppfølging av Klima og miljødepartementets *Handlingsplan for friluftsliv - Natur som kilde til helse og livskvalitet* fra 2018.

Regionale føringer

Arbeidet samsvarer med strategier i fylkeskommunens *Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2027*.

- Legge til rette for naturvennlig friluftsliv i nærmiljøområder
- Tilrettelegge for god informasjon i attraktive friluftslivsområder
- Øke tilgjengeligheten til friluftslivsområder for personer med nedsatt funksjonsevne
- Ivareta skjøtsel, drift og vedlikehold av friluftslivsområder i planer og i praksis

Kommunale føringer

Kommuneplanens samfunnsdel 2022-2033 ble vedtatt av kommunestyret 16.12.2021. Plan for friluftslivets ferdselsårer er i tråd flere arbeidsmål fra kommuneplanens samfunnsdel:

- Stier for lokalt friluftsliv skal etableres slik at behovet for bilbruk og parkering reduseres. Vi skal kunne gå på tur fra områdene vi bor i.
- Stimulere det lokale, frivillige engasjementet til å videreutvikle tilbud fra lag og foreninger. Vi skal fokusere på helseverdien av frivillig arbeid, og sørge for at også de unge ser verdien i det.
- De frivillige ildsjelene skal anerkjennes og støttes.
- Elveparken skal bli en unik møte- og aktivitetspark for alle innbyggerne og besøkende.
- Fortsatt legge til rette for fysisk aktivitet i naturen. Lokalt friluftsliv skal videreutvikles gjennom stier, løyper og parkeringsplasser, samt Midnattsoltrappa. En strandpromenade skal vurderes.
- Styrke det interkommunale arbeidet om fritidstilbud.
- Vi skal fremme fysisk aktivitet blant innbyggerne.
- Vi skal arbeide for et godt samarbeid mellom kommunen, frivilligheten, næringslivet og Midtre Hålogaland friluftsråd for å skape levende og trivelig lokalsamfunn.

Kommuneplanens arealdel (2023 – 2034) revideres i 2021-2022.

FN-bærekraftsmål

Bærekraftsmålene ble vedtatt på FNs generalforsamling i 2015. FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Norge la frem sin plan i Stortingsmelding 40 (2020-2021) *Mål med mening — Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030*. I arbeidet med plan for friluftslivets ferdselsårer blir det jobbet i det for følgende bærekraftsmål:

Planen skal legge opp til oftere bruk av nærmiljø og friluftsliv som et tiltak for folkehelse. Videre skal planen legge opp til at ferdselsårene er bærekraftige, det vil si at de tåler besøket det

legges opp til. Naturen og livet i den er utgangspunktet for friluftslivet og vil bli ivaretatt i planen. Frivilligheten og samarbeid mellom sektorene er helt avgjørende for å få en god plan og tiltak som kan styrke ferdselsårene og lokalsamfunnet i årene fremover.

Innhold og avgrensning

Plan for friluftslivets ferdselsårer skal omhandle bruk av fotturer, skiturer, sykling, universelt utformede turruter og padling/roing i hele kommunen, samt målpunkter/turmål som er knyttet til ferdselsårene.

Formål

Overordnet mål

Planen for friluftslivets ferdselsårer skal bidra til:

- Å legge til rette for trivsel og gode levekår for alle grupper i befolkningen i kommunen.
- Økt fysisk aktivitet og bedre psykisk helse i befolkningen som helhet.
- Økt miljøhensyn gjennom færre og kortere fritidsreiser med privatbil i hverdagen.
- Et bredt aktivitetstilbud, med ulik grad av tilrettelegging, alle årstider for alle i kommunen.
- Etablere nettverk og koordinering mellom aktører som arbeider med ferdselsårer og friluftsliv for øvrig.
- Sikre bærekraftige og miljøvennlige ferdselsårer.

Konkrete formål

Plan for friluftslivets ferdselsårer skal få fram løsninger for:

- Alle skoler, barnehager og eldrecenter skal ha en turveg/sti eller turrute tilpasset deres bruk i umiddelbar nærhet.
- Innbyggerne i Tennevoll, Soløy, Fossbakken, Hesjevik, Røkenes og Spansdalen skal ha:
 - Maksimum 500 m til nærmeste fotrute på minimum 2 km lengde.
 - Maksimum 2 km til nærmeste fotrute som enten er en rundtur eller har et turmål (gapahuk, bålplass, badeplass eller annet).
- Kommunen skal ha en godt tilgjengelig, naturpreget ferdselsåre i Elveparken.
- Tilgang til preparerte skiløyper for alle i kommunen.
- Minimum 3 sykkelruter i kommunen.
- Minimum 3 padle- og roruter i kommunen.
- Finne løsninger for utfartsparkering og toalettfasiliteter ved friluftsområder.

Hovedferdselsårer og målpunkter for planen skal inn i det offentlige kartlaget.

Organisering/Medvirkning

Organisering

Arbeidet organiseres slik:

Prosjekteier - Erling Hanssen, kommunedirektør

Prosjektledere - Anne Strømmesen, Lavangen kommune og Marius Saunders, Midtre Hålogaland friluftsråd

Arbeidsgruppe:

- Håkon Nygård, Lavangen IF
- Albert Pedersen, Lavangen kommune
- Norunn Johansen, Lavangen kommune
- Trine Lise Nerdal, Lavangen fjellvandrerslag
- Heidi Lundberg, Lappaugen turiststasjon AS

Medvirkning

Det har gjennom hele prosessen vært lagt opp til innspill til prosjektlederne. Informasjon om prosjektet har vært tilgjengelig på Midtre Hålogaland friluftsråd og Lavangen kommune sine nettsider. Det ble holdt et åpent møte i Tennevoll underveis i prosjektet. Planen ble sendt ut til intern høring hos relevante lag og foreninger før planen ble lagt ut til offentlig høring. Lavangen kommune og Midtre Hålogaland friluftsråd har gjort det de kan for medvirkning i alle ledd i prosessen.

Høring

Planen ble lagt ut på offentlig høring 12.07.22. Høringsperioden ble satt til 23.08.22, og utsatt til 16.09.22. Planen mottok fire høringsinnspill, disse kom fra Statsforvalter i Troms og Finnmark, Lavangen elderråd, Forum for natur og friluftsliv - Troms og Troms og Finnmark fylkeskommune.

Innspillene skriver at de ønsker bedre informasjon om ferdsel i natur, samt kommer med presiseringer og kommentarer om verneområder, kulturminner og naturmangfold som blir tatt med i planen. Det blir og gitt innspill på tilbud rettet mot å få funksjonshemmede og eldre til å gjøre seg nytte av disse turrutene i planen, dette faller utenfor denne planen, men må ses i sammenheng med andre planer om helse og livskvalitet.

Innspillene var nyttige og innarbeidet i planen.

Vedtak og politisk behandling

Etter høring og sammenstilling av innspill utarbeidet administrasjonen til Lavangen kommune et saksfremlegg med en kort presentasjon av planprosessen, og forslag om vedtak til å ta temaplanen til orientering, samt å vedta handlingsplanen.

Forhold til andre planer

Planen er en temaplan uten juridisk binding. De relevante delene av planen vil innarbeides i neste revidering av kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. Fysisk tilrettelegging av et visst omfang må uansett avklares i henhold til plan- og bygningsloven gjennom søknad til kommunen. Disse må være i tråd med gjeldende arealplan. Nye traséer må klareres i henhold til naturmangfoldloven og kulturminneloven. Det betyr at hensynet til kulturminner, sårbare arter og naturtyper skal vurderes før konkrete tiltak gjennomføres. Økonomien må innarbeides i kommunens budsjetter og økonomiplan.

Relevante lovverk

Lov om forvaltning av naturens mangfold - 2009

Lov om friluftslivet - 1957

Lov om kulturminner - 1979

Lov om planlegging og byggesaksbehandling - 2008

Forskrift om fredning for Stormyra (Lapphaugen) - 1983

Dagens situasjon

Kartlegging av dagens situasjon

Ferdselsårer

I Lavangen er det 159 km med kartlagt sti og 66 km med traktorveg (FKB, 2022).

Det er mange steder å finne ferdselsårer, et av formålene med denne planen er å gi en oversikt over de mest brukte ferdselsårene og samle data på ett sted, i en nasjonal database. Planen inkluderer ikke en full oversikt om alle stier i kommunen, men et utvalg av viktige ferdselsårer for friluftslivet. De utvalgte ferdselsårene i denne planen skal bli lagt inn i nasjonal base for turruter (turrutebasen). Under kartleggingen ble ferdselsårer innsamlet fra turrutebasen, N50 kartdata, FKB-traktorveisti, Lavangen fjellvandrerslags turforslag, GodTur, ut.no, eldre turkart, Skisporet.no, 30-trimmen og Strava heatmaps, samt befaringer i felt.

Det offentlige kartgrunnlaget (DOK)

Kartgrunnlagene FKB-traktorveg_sti, N50 kartdata og turrutebasen er mangelfulle i Lavangen kommune. FKB-traktorveg sti er den beste av de, og kan brukes til å oppdatere N50 og turrutebasen på en del ferdselsårer. Noen ferdselsårer er godt oppdatert, men det er likevel et behov for mindre oppdateringer slik at N50 samsvarer med FKB.

Det største manglet i DOK er turrutebasen, som er nesten uten data. Det er et behov for å oppdatere dette i tråd med denne planen.

Turrutebasen

Turrutebasen er et landsdekkende datasett som viser turruter. Datasettet inneholder fotruter, skiløyper, sykkelruter, andre turruter og tilretteleggingstiltak i friluftslivsområder. Dataene kan brukes i prosesser etter plan- og bygningsloven (kommuneplanlegging og saksbehandling som for eksempel byggesak) i kommunene, til analyser, rapportering, oppslag og visualisering av turruter til turplanlegging. Sti, turrute og turforslag er begreper som brukes mye i forbindelse med datasettet og som henger tett sammen. Mens stien er det konkrete objektet, som er gjenfinnbart i terrenget og som kan være merket eller umerket, er turruta noe mer enn bare en sti. Turruta er tilrettelagt med merking og/eller skilting og hvor noen har et vedlikeholdsansvar for at den er fremkommelig. Turrute er en samlebetegnelse for tursti, løype, samt turveg og led for vandring, skigåing, sykling eller padling/roing. En turrute kan følge ulike fysiske objekter som for eksempel sti, traktorveg eller veg, eller også mindre konkrete objekter som myr og høydedrag. Stien forvaltes i en nasjonal database kalt FKBtraktorvegSti. Turruter ønskes samlet i en nasjonal database kalt Turrutebasen. Turforslag, som er en beskrivelse av en tur, forvaltes ikke av Kartverket.

Nærturterreng

94% av unge under 20 år har trygg tilgang til nærturterreng, for alle aldre er tallet 85%. Dette er svært godt i regional (80%, 77%) og nasjonal sammenheng (49%, 45%) (Statistisk sentralbyrå, tall fra 2020).

Reiseliv

Reiselivsbedriftene i Lavangen er lokalisert på ulike steder.

Soløy camping har oppstillingsplasser for telt, campingvogner og bobiler. Campingplassen er et godt utgangspunkt for fotturer på sommeren og langrenn på vinteren. Det er enkelt for gjestene å komme til kulturstien langs Å-elva, den gamle ferdselsåra og krigsminnedøypa Rød-veien fra Salangen til Rød i Lavangen og sti fra Lia og utover mot Meganberget.

Fjellkysten Gjestehus, som ligger på Åbrekka, like ved Soløy, er et gjestehus med egen restaurant og spa-område. Fjellkysten har lysløype rett utenfor stuedøra, og tilgang til kortere og lengre merkede løyper. Bedriften markedsfører skikjøring, toppturer, langrenn, vandringer, grottevandring, fuglekikking og havfiske på sine sider. Arctic Mountain Adventures AS er et konsept med fokus på toppturer, isklating og festivalen Arctic Ice Festival.

Lappaugen turiststasjon ligger ved foten av Spanstind, med campingplass, utleie av hytter og egen restaurant. Lappaugen er lokalisert midt i krigshistorisk terreng, og det er flere stier som gjester kan bruke, både med og uten guide. Bedriften tilbyr kano-turer i Stormyrelva som bukter seg innover Troms fylkes største våtmarksområde. Rute opp til Spanstind er rett i nærheten av Lappaugen, og det er mange skiligheter, langrenn og toppturer.

Tre av reiselivsaktørene i Lavangen har startet et selskap, Rungu AS, som planlegger bygging av Via Ferrata i Spansdalen. Rungu AS har en samarbeidsavtale med Midnattsoltrappa, og det er tenkt at brukerne av Via Ferrata skal ha trappa som retur-rute.

Pågående prosjekter

Elveparken

I sentrum av Tennevoll planlegges et aktivitetsområde som vi tenker vil utvikle Lavangen, forskjellige sentrum og invitere til fysisk aktivitet på tvers av generasjoner. Utendørs treningsapparat, sandvolleyballbane, sykkelbane ("pump-track"), en liten kulturscene og leke- og klatrestativ. Planen er blitt til i et samarbeid med barn, unge og voksne. God sti gjennom området - fra skolen til Nesset - skal gi fine muligheter for nærturer. Spesielt for de som bor i området, og trafikk til fots mellom butikk, frivilligsentral, omsorgsboliger og Lavangsheimen. Finansiering er delvis på plass og det planlegges byggestart i 2022.

Midnattsoltrappa

Det pågår et prosjekt om å bygge en spektakulær trapp fra Holmenveien, i Spansdalen til Henrickafossen. Arbeidet er i gang og den vil stå ferdig i 2023. Midnattsoltrappa skal bygges av tre, den skal være en meter bred og ha rekkverk, noe som gjør den lett og trygg å gå i og gir begrenset naturinngrep.

Midnattsoltrappa vil være tilgjengelig for alle, åpen hele tiden og gratis å benytte. Trappa kan benyttes til flere formål:

- Som trimtrapp, trinn for trinn opp til topps og ned igjen.
- Brukes i kombinasjon med turstiene
- Retursti for de som klatrer opp Via Ferrata.

Midnattsoltrappa SA, er stiftet av seks foreninger i Lavangen: UL Fram, UL Rett Leid, Spansdalen grendelag, Lavangen fjellvandrerslag, Soløy idrettsgruppe og Lavangen idrettsforening. Midnattsoltrappa SA skal bygge og drifte trappa, i tett samarbeid med kommunen.

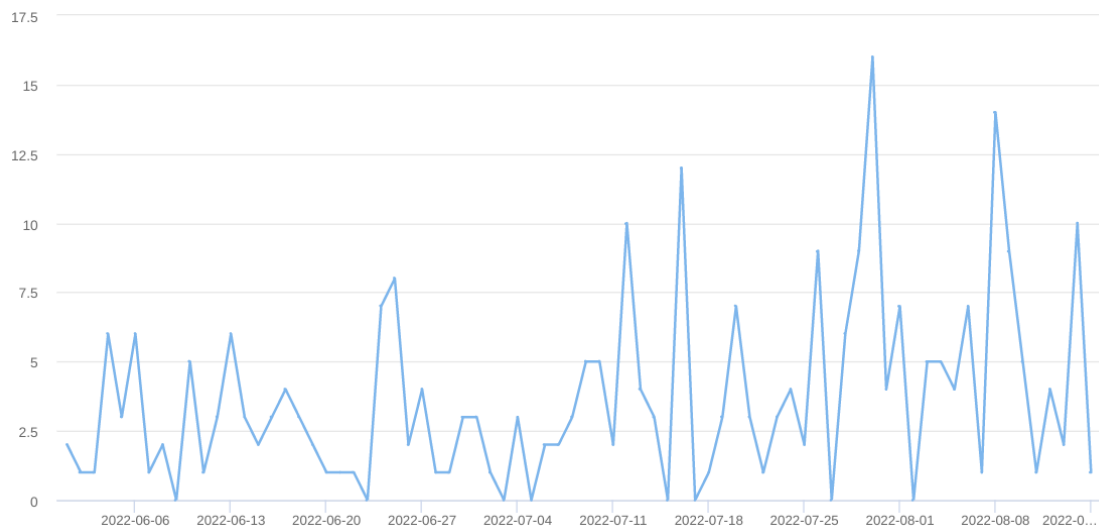

Figur 1. Illustrasjon av *Erikluss*. Kilde: Midnattsoltrappa.no

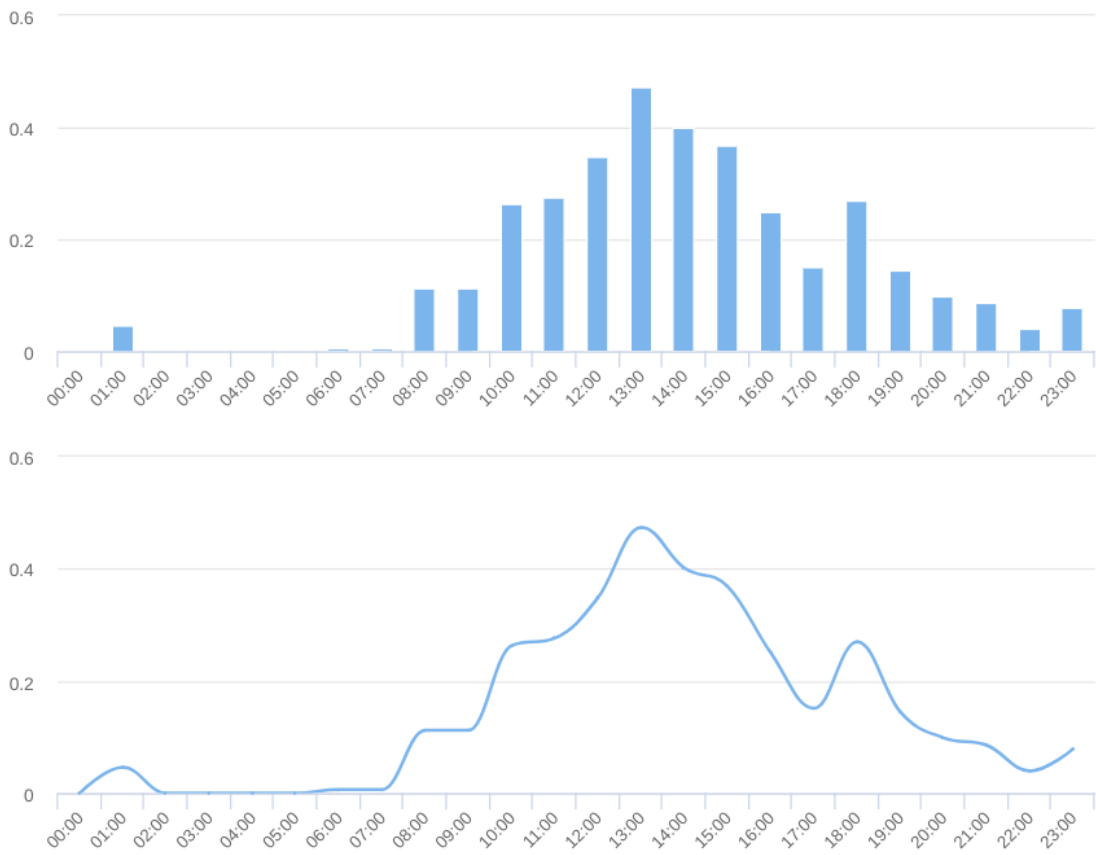
Midtre Hålogaland friluftsråd har satt opp en ferdselsteller ved stien opp mot Henrikkafossen. Dette er en infrarød teller som registrerer når folk passerer. Henrikkafossen er mest besøkt på lørdager og har flest besøkende mellom kl 11 og kl 16. Når Midnattsoltrappa er klar flyttes telleren til trappa. Denne telleren kan gi oversikt over når på døgnet folk besøker trappa, hvilke dager som er populære og det totale antall besøkende. Denne informasjonen kan brukes av næringslivet til å for eksempel bestemme åpningstider.

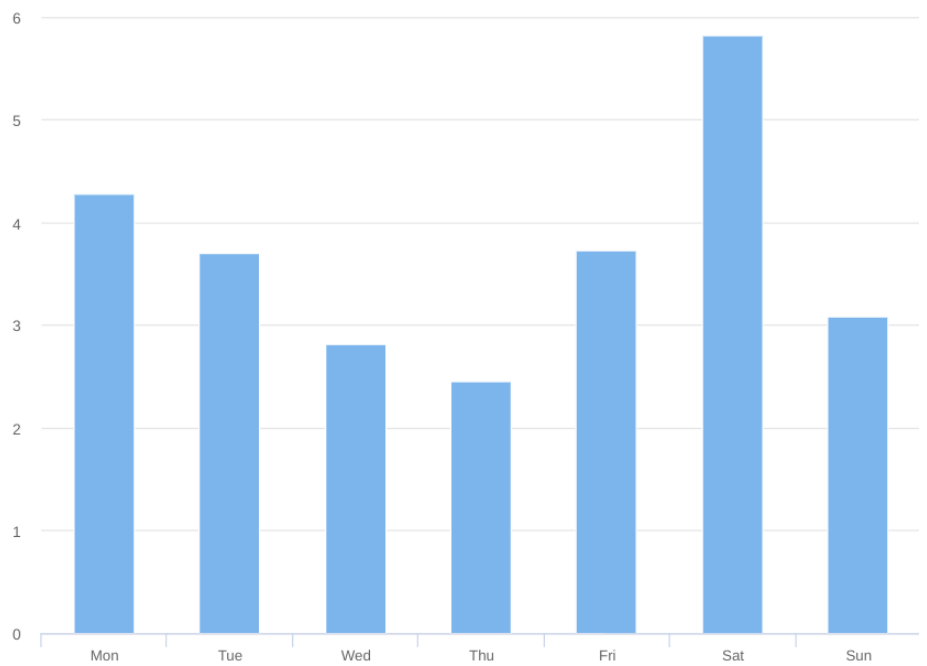
Figur 2. En ferdselsteller av typen TrafX trailcounter er plassert inne i en koblingsboks.

Figur 3. Daglige passeringer fra 01.06 - 15.08.

Figur 4. Tid på døgnet for passeringer (snitt fra perioden 01.06 - 15.08)

Figur 5. Dag i uken for passeringer (snitt fra perioden 01.06 - 15.08)

Fotturer

Lavangen kommune har et godt utvalg av fotturer i fjellet. Mange av disse er merket og gitt som turforslag av Lavangen fjellvandrerslag.

30 trimmen

30-trimmen er en turkonkurranse med turmål i Lavangen, Salangen og Gratangen. Turene er merket og beskrevet på <http://www.trimpoeng.no/i/30trimmen/>. 30-trimmen består av både enkle og krevende turer. Elvestien er det mest besøkte turmålet i Lavangen, med nesten dobbelt så mye besøk så de neste. Holmenhuken, Styggedalen, Gammen, Åsevatnet og Påskehågen er og svært mye besøkte turmål.

Kulturhistoriske vandrерuter

Et interkommunalt krigsminneprosjekt ble gjennomført i årene 2013-2015. Krigsminneløyper ble ryddet, merket og skiltet i et samarbeide mellom kommunene Salangen, Lavangen og Gratangen, Midtre Hålogaland friluftsråd, Troms fylkeskommune og Lavangen fjellvandrerslag.

Fra Gratangen kommer krigsminneløype inn gjennom Fjordbotneidet, går gjennom Tennevoll, og videre til Salangen gjennom Lavangseidet i Salangen.

Det går og en krigsminneløype fra Lappaugen turiststasjon, gjennom Fossbakken og videre til Kolbanskardet.

Toppturer

De mest besøkte toppene over 1000 meter i Lavangen er Spanstind, Trosen, Skavneskollen og Årsteinhornet. Alle disse er merket av Lavangen fjellvandrerslag. Turmulighetene for de som vil gå på topptur er svært gode.

Lett tilgjengelige turer

Elvestien er en av de få enkle turene med utgangspunkt i Tennevoll. Det er et mål at denne stien skal være tilgjengelig med rullestol, men den er nå ikke tilgjengelig fra skolen da bakken ned er for bratt. Et alternativ er å parkere øst for brua, men det er ikke noe avtale eller skilting med handicapparkering. Minst en merket og skiltet parkeringsplass for handicapbil må på plass for at turområdet skal regnes som tilgjengelig.

I sentrum av Tennevoll planlegges Elveparken, det er et mål at stien her skal være tilgjengelig for rullestolbrukere.

Sandneset er lettgått og kan brukes av flere hjulbrukere. Traktorveien ned dit oppfølger likevel ikke kriteriene for tilgjengelighet og fremkomst kan være krevende med rullestol.

For å få flere funksjonshemmede og eldre ut er det viktig at Elveparken og Elvestien blir tilgjengelig for begge disse gruppene og at det kan brukes selvstendig. Aktiviteter og planer rettet mot og midler for til å følge funksjonshemmede til deltakelse i arrangementer og turer må vurderes i andre planverk.

Figur 6. Kartlegging av tilgjengelighet i regi av Kartverket. Grønn er tilgjengelig, gul er delvis tilgjengelig, rød er utilgjengelig. Nasjonal dekkende dataset for tilgjengelighet er tilgjengelig på norgeskart.no og geonorge.no. Datasettet heter tilgjengelighet på begge nettsidene.

Tursti	Tursti del 1
Status rullestol	 Tilgjengelig
Status elektrisk rullestol	 Tilgjengelig
Status syn	 Tilgjengelig
Bredde	240 cm
Største stigning	2°
Dekke - tilstand	Jevnt
Dekke - fasthet	Fast
Fri høyde	>225 cm
Ledelinje	Visuell
Kommentar	Kort parti med mindre bredde, likevel over 90 cm og derfor tilgjengelig.
Bilde	

Tilrettelegging	Fiskeplass nord	Fiskeplass sør	Benk
Status rullestol	 Tilgjengelig	 Utilgjengelig	 Delvis tilgjengelig
Status elektrisk rullestol	 Tilgjengelig	 Utilgjengelig	
Status syn	 Delvis tilgjengelig	 Utilgjengelig	
Stoppkant	30 cm	30 cm	
Snuplass omkrets	210 cm	210 cm	
Dekke materiale	Tre	Tre	Asfalt
Dekke - tilstand	Jevnt	Jevnt	Jevnt
Dekke - fasthet	Fast	Fast	Fast
Benk høyde			50 cm
Bord høyde			80 cm
Bord utstikk			93 cm
Kommentar	Rekkverket kan males i sterke farge.	Terskel på 10 cm for å komme opp, dette er for høyt. 5 grader fall på fiskeplassen.	Delvis tilgjengelig, standard for bordhøyde er 67 - 75 cm
Bilde			

Fotruiter

Gradering

- Enkel
- Middels
- Krevende
- Ekspert
- Ikke gradert

Skiturer

Lysløyper

Kommunen har tre lysløyper:

Skavmodalen: Lysløyra har flere steder hvor man kan starte, enten ved parkeringsplassen i Skavmodalen eller ved Storhågen. En runde i lysløyra er på 2,2 km. Det er 800 meter fra Storhågen til runden. Fra lysløyra kan man ta utgangspunkt til flere andre skiturar som prepareres til forskjellige tider av året. Status på disse løypene er tilgjengelig på skisporet.no. Løyra eies og driftes av Lavangen Idrettsforening.

Soløy: En runde i lysløyra fra parkeringsplassen er på 2,5 km. Det er 400 meter fra parkeringsplassen til runden, og runden er på 1,7 km. Status på disse løypene er tilgjengelig på skisporet.no.

Løyra eies og driftes av Ungdomslaget Fram - Soløy idrettsgruppe..

Fossbakken: Lysløyra på Fossbakken har grendehuset som start. En runde fra parkeringsplassen og tilbake er 3 km.

Løyra eies og driftes av Fossbakken Bygdelag.

Andre skiløyper

Spanstind rundt: Løyra er 18 km og går fra Skavmodalen til Lappaugen turiststasjon. Hvert år arrangeres Spanstind Rundt, som er et 18 km langt skirenn som går på Skjærtorsdag. Denne løyra går gjennom Gratangen kommune.

Soløy: På Soløy og Å er det flere preparerte skiløyper. Det går en løype på 3,1 km innover Styggedalen. Fra Soløy kan man gå skiløyper til Laberget eller følge preparert skiløype i en rundtur på 11,5 km. Ungdomslaget Fram - Soløy idrettsgruppe preparerer de fleste løypene med tråkkemaskin, men det er også grunneiere som preparer skiløyper med snøscooter på Å. Ved å bygge en bru over Åelva kan tråkkemaskinen komme seg over og det kan bli mulig å gå rundtur.

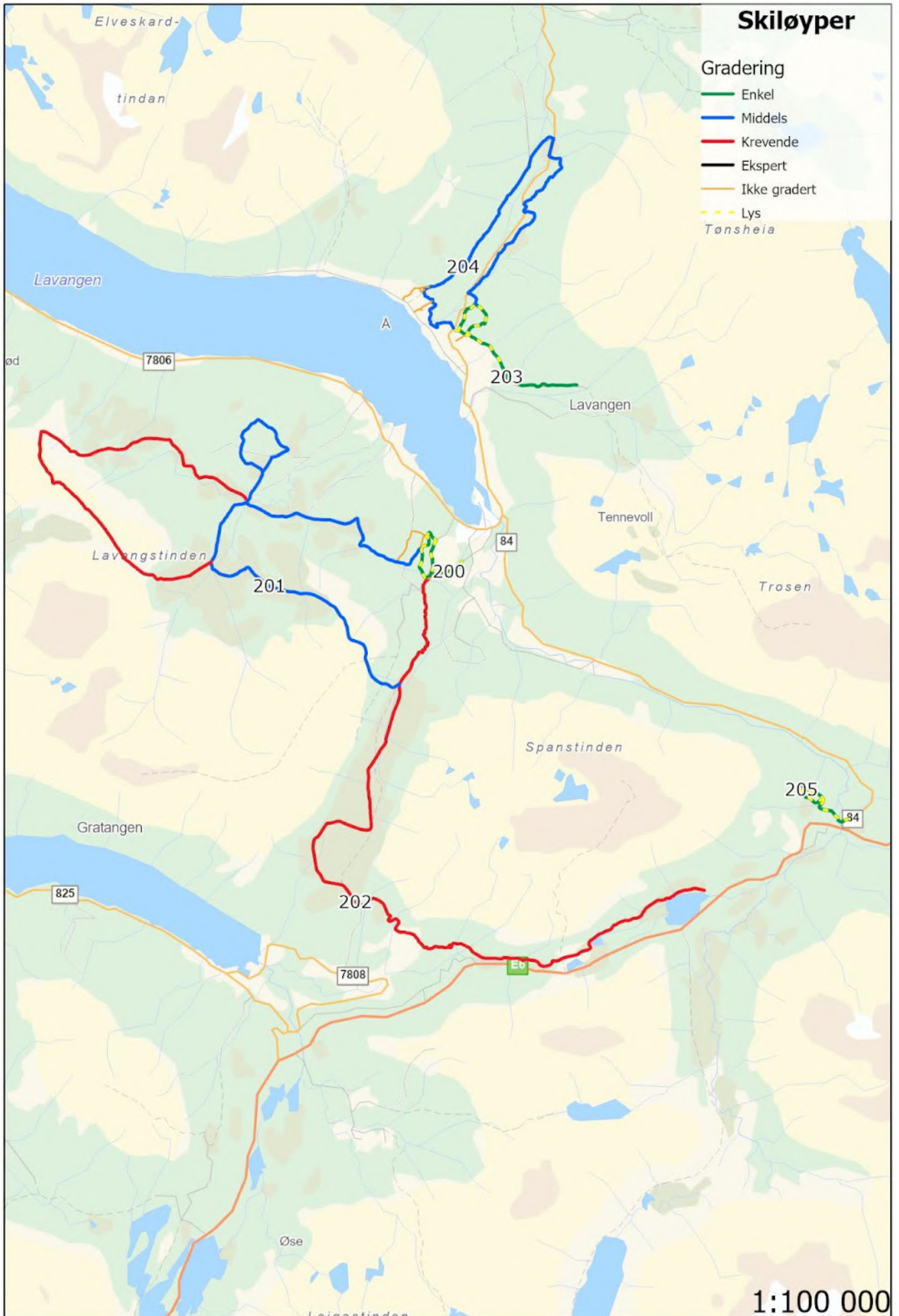
Påskehågen: Påskehågen er et populært turmål både sommer og vinter. Det blir preparert skiløype hit og vidare innover fjellet. Skituren opp hit er omtrent 2,9 km og 177 høydemeter. Lavangen Fjellvandrerslag har satt opp en ny gapahuk her i 2022, Tvillinghukan.

Annet ski: Lavangen har flere fine muligheter for å gå på fjellski utenfor løyper og for å stå på randonee, spesielt Spanstinden er svært populært . Disse inngår ikke i denne planen.

Skiløyper

Gradering

- Enkel
- Middels
- Krevende
- Ekspert
- Ikke gradert
- Lys
- Tønsheia

Sykkelruter

Lite trafikk, fortau og mange traktorveier gjør at Lavangen har mange gode tilbud for de som vil sykle. Nå er det skiltet en sykkelløype fra Soløy til Laberget i Salangen.

Det er kommet inn forslag om etablering av flere sykkelruter, men under planprosessen ble det vurdert at merking vil gi lite for bruken.

Ro- og padleruter

Ro- og padleruter er graderte og kartfesta turruter for roing og padling. Lavangen kommune har ingen etablerte padleturer, men gode muligheter for padling og roing i fjorden. Lavangen - Loabákvuotna er en 17 km lang fjord innløp fra Astafjorden. Fjorden er skjermet fra storhavet og er en rolig fjord.

Det er utleie av kano til å padle i Stormyrelva, men på grunn av vanskelig tilgang med egen kano blir den ikke etablert som en turrute.

Etablering av padle- og roruter krever at ruten er kvalitetssikret ved at det er gjennomført en risikoanalyse. Det er viktig at det er folk med riktig kompetanse som gjør dette. Under risikoanalysen blir ruten gradert. Etablering av padleturer blir sett i sammenheng med andre regionale prosjekter på padling i fremtiden.

Ro- og padleruter som er lagt inn som tiltenkt etablert er:

Lappaugvatnet

Tennevoll - Sandneset - Å - Soløy - Tennevoll

Tennevoll, Soløy og Å er utgangspunkter med parkeringsmulighet. Her er det gode forhold for utsetting og opptak av robåt og/eller kajakk. Ved disse punktene kan det settes opp informasjonstavler som viser ro- og padlerutene.

Sandneset er mål for padleturene. Ved Sandneset er det mulig å parkere ved Sørsida, men det er et stykke å bære kajakk da det ikke er lov til å kjøre langs traktorvegen ned til Sandneset. At det ikke er lov med bil på veien burde skiltes.

Merking og skilting

Det er ønskelig fra Midtre Hålogaland friluftsråd at merkehåndboka brukes som veileder for gradering, merking og skilting av turruter. Dette er og et krav fra flere tilskuddsordninger. Ett felles system har en rekke fordeler:

- Turruter og turmål blir lett tilgjengelig for flere.
- Det er gjenkjennbart og skaper trygghet for brukerne uavhengig av hvor i landet en er.
- Det hjelper brukerne til å velge hensiktsmessige turer ut fra egne forutsetninger. Dette er avgjørende for å sikre gode naturopplevelser og mestring.
- Det letter og forenkler arbeidet for de som skal planlegge og utføre det praktiske arbeidet.
- Det gir forutsigbarhet for grunneiere, myndigheter og andre som skal gi tillatelser og godkjenninger – og bevilge støtte.
- Det bidrar til at det ikke foretas naturinngrep eller inngrep i kulturminner ut over anbefalingene og standardene.
- Det bidrar til kvalitet på alle tiltak.

- Det letter beredskaps- og redningsarbeid.
- Det styrker statusen til friluftslivets ferdselsårer og turruter og legger grunnlag for at de blir ivaretatt i plan- og utbyggingssaker.

Standard for merking (merkehåndboka)

Merkefarger:

- For vandreruter i skogen og på kysten skal blå farge, NCE-kode 1040B, brukes.
- For vandreruter på fjellet skal rødfargen, med NCE-kode 1481-Y93R brukes, eller kode RE 30 RS 50 på c-base.
- Turistforeninger og turlag tilsluttet Den Norske Turistforening merker ruter i fjellet med rød T på varder og stein. Rød T males med 3 cm strektykkelse, 11 cm lang overligger og 9 cm høy stolpe.
- Skiløyper skal merkes med rødfarge med NCE-kode 1481-Y93R, eller kode RE 30 RS 50 på c-base.

Tabell med anbefalte merkefarger og bruksområder

Terreng/Område	Snø (ski)	Barmark (vandre/sykkel)
Fjell	Rød: NCE-kode 1481-Y93R el. RE 30 RS 50 på c-base	Rød: NCE-kode 1481-Y93R el. RE 30 RS 50 på c-base
Skog og kyst	Rød: NCE-kode 1481-Y93R el. RE 30 RS 50 på c-base	Blå: 1040B

Merkeplassering:

- Det merkes i hovedsak på **trær, staker, steiner og varder**.
- Hovedregelen er at det **ikke** skal merkes på fjell eller jordfast stein.
- I skogen merkes det i hovedsak på trær og staker.
- Over myrområder, hogstflater og andre åpne områder kan det settes opp staker som det merkes på. Til staker benyttes rundstokk med diameter 6 – 8 cm, eller firkantet/mangekantet stokk i bestandig tremateriale. I skogsterreng kan stakene være opp til 2,5 meter høye over bakken. For staker til skiløyper, bør stakene være 3 meter.
- Merkene males i øyehøyde, ca. 1,8 m over bakkenivå.
- Over svaberg og lignende der det er vanskelig å få staker til å stå, kan det settes opp varder og merkes på disse. På disse vardene merkes det med et liggende rektangel (5x15 cm).

For merkeutforming, se [merkehåndboka](#). For skilting av turruter, se [skiltmanualen](#).

Vedlikehold av stier

Miljødirektoratet har utarbeidet en veileder for etablering og vedlikehold av stier. Kapittelet under er uttak rett fra [Stiskulen](#) som er tilgjengelig på nett.

Vedlikeholde stien

Kontinuerlig tilsyn og vedlikeholde er avgjørende for å holde stien i god stand. Dette gjelder både naturlige og opparbeidede stier.

Skaper du gode rutiner for tilsyn og vedlikehold, vil levetiden for både naturlige og opparbeidede stier øke. Da motvirker du slitasje og behovet for større tilretteleggingstiltak reduseres.

For å fange opp slitasje, skader og erosjonsproblemer på en mye brukt sti, bør det være tilsyn på stien flere ganger i året.

Du bør prioritere å se til stien:

- under snøsmeltinga og teleløsningen på våren
- på sommeren, når det er mest ferdsels på stien
- før snøen legger seg for vinteren
- etter store nedbørsmengder
- i forkant av ekstremvær om mulig

Kontrollere vann i stien

Rennende vann er den største fienden til stien. Vann eroderer vekk stisporet, og gjør stien lite attraktiv å gå på. Derfor må du gjøre tilsyn med stien etter store nedbørsmengder og under snøsmeltinga, og få vannet ut av stien så fort som mulig.

Her finne du ulike metoder for å kontrollere vannet:

- [Slik kontrollerer du vann i stisporet](#)

Det er flere måter å drenere vann vekk fra stien.

Om du har et system for å kontrollere vannet, må du passe på at stein, løv og kvist blir fjerna før det tetter dreneringssystemene. Det er spesielt viktig at alt er rensset før vinteren, slik at den er klar til snøsmeltinga til våren.

Generelt øker nedbørsmengden med 8 – 10% per 100 høydemeter. Ligger stien i et høyalpint nedbørsrikt område, krever det mer tilsyn for å ha kontroll på rennende vann i stisporet.

Figur 7. På stien fra Lia mot Klubbsteinen har de vært veldig flinke på å få kontroll på vannet.

Rydd i stien

Hold stien ryddig og plukk opp søppel når du er på tilsyn.

Om det ligger løse steiner eller andre ting i stien, vil folk helt ubevisst gå utenfor stisporet og etter hvert utvide stien eller lage villstier. Dette kan du ofte løse ved å gjøre små, usynlige tiltak som gjør stien bedre å gå på.

- Rydd småstein ut av stien.
- Legg større steiner med den flate siden opp.

Så spesielt etter villstier og snarveier. Hvorfor har villstien oppstått her, og kan vi gjøre små grep slik at folk velger rett sti?

Når du har rydda stien, bør du sperre villstiene ved å legge en stein, en stokk eller noe annet der stien deler seg.

Hold stien åpen

Om det stikk ut greiner eller annen vegetasjon langs stien, kan folk bli presset ut av stisporet. Fjern greinene og pass på at stien ikke gror igjen.

Blir stien nytta til toppturer på vinteren, kan en med fordel rydde høyt og fritt, slik at personer med ski på sekken lett kan ta seg fram på stien.

Rydd utkikkspunkt underveis på stien. Det skaper bedre opplevelser og naturlige pauser for brukerne.

Utbedre skader på stien

Flom, teleløsning, snøskred og jordskred kan skade stien. Slike skader bør du reparere så fort som mulig.

I etterkant av ekstremvær må du befare stiene med tilhørende infrastruktur for å avdekke eventuelle skader, og du må rydde stien for vegetasjon og vindfall.

OBS: Fjerning av nedfall av stor skog over sti skal utføres av fagfolk innen skogbruk. Stor skog som ligger over en sti har kraftige spenningar og kan være livsfarlig.

Om bruken og slitasjen på stien er så stor at det ikke er nok med vanlig vedlikehold, bør du starte et stiprosjekt.

Les mer om å starte eit stiprosjekt, kontrollere vann, grussti, spalta grussti, steintrapp og gangbaner på [Stiskulen](#). Flere tiltak beskrives også i [merkehåndboka](#).

Sårbare områder

Kulturminner

Flere av turene har kulturminner som mål for turen. Temaplanen og tiltak i forbindelse med temaplanen, er ikke avklart i forhold til lov om kulturminner av 1978. Fylkeskommunen ønsker å få søknader om tiltak i god tid, slik at nødvendige fagvurderinger og eventuelle undersøkelser kan gjøres. Dersom kjente kulturminner skal inngå som en opplevelse, må fylkeskommunen tidlig trekkes inn i planleggingen.

Det går en sammenhengende krigsminneløype fra Gratangen til Salangen, i tillegg går det en krigsminneløype fra Lappaugen turiststasjon til Kolbanskardet. Det er flere krigsminner ved stiene til Grasvatnet.

På stien til Miganberget går deler på restene etter en kjerrevei som er murt gjennom steinura. Prosjekt, som var nødsarbeid, ble igangsatt av det offentlige på 1930-tallet for å bøte på arbeidsledighet. Veganlegget kommunalt verneverdig.

Figur 8. Bilde av veganlegget

For flere detaljer om kulturminner i Lavangen, se kulturminneplanen.

Reindrift og husdyrhold

Reinkalving foregår i perioden april – juni. I denne perioden er simlene svært sårbare for forstyrrelser i kalvingsområdet. Perioden etter beiteslipp av sau og lam i utmarka (i juni) er den mest kritiske perioden. Det er derfor ønskelig med mest mulig ro i beiteområdet i denne perioden. Av hensyn til både reindriffts- og saueneringa bør det ikke legges opp til besøk og organiserte turer ut i de mest kritiske områdene på denne tiden av året.

I starten av aktuelle ferdselsårer bør det settes opp vær-varsom skilt med informasjon om hvordan man skal oppføre seg i møte med rein, sau og storfé, gjerne med kontaktinfo til reindriften og lokale bønder.

Naturreservater

Det går en sti fra Lappaugvatnet til Gressdalsvatnet. Denne stien er delvis merket. Stien går gjennom Stormyra (Lappaugen) naturreservat. Naturreservatet ble opprettet i 1983 og har som formål å bevare et særpreget myrområde med rikere vegetasjon i den subalpine sone, og et viktig hekkeområde for vadefugl. Statsforvalteren i Troms og Finnmark er forvaltningsmyndighet for naturreservatet. I dette naturreservatet er det ikke tillatt å gjøre tiltak som kan endre naturmiljøet og plantelivet er fredet. Dette betyr at det i utgangspunktet er forbudt å rydde og merke sti, sette opp skilt og legge klopper. Dersom dette skal gjøres må det gjøres i samarbeid eller etter dispensasjon fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark. Fjelltjenesten har på oppdrag fra Statsforvalteren lagt om stien noe.

Naturmangfold

Flere av ferdselsårene i planen går gjennom verdifulle naturtyper, i de fleste kommer ikke ferdselen i konflikt med naturmangfoldet, selv om ferdsel skaper slitasje i terrenget og dyrelivet blir lokalt forstyrret.

Figur 9. Heilo på merket sti.

Det går en merket sti fra Lia til Klubbsteinen, og det er merket i fjæra videre mot Miganberget, den siste traséen er ikke aktuell som turrute, men kan følges som turforslag. Fra Lia mot Klubbsteinen går turen gjennom en bratt skogsli med varmekjær vegetasjon og frodig, storvokst gråor, noe silkeselje, hegg og bjørk. Naturtypen er bjørkeskog med høgstauder og verdisatt som svært viktig. Her finnes en del stående og liggende døde trær og godt utviklede lav-samfunn på trestammene med frodige forekomster av skrubbenever og flere krevende følgearter fra vregelavslekta. Lokaliteten er relativt artsrik og ut fra flere funn av sørlige, sjeldne og kravfulle arter, representerer den tydeligvis noe av det klimatisk sett mest optimale for varmekrevende skogplanter i fylket. I rapporten Biologisk mangfold i Lavangen kommune (2009) skriver Miljøfaglig utredning at: *Det beste for naturverdiene er sannsynligvis å la miljøet få ligge stort sett i fred. Ekstensivt husdyrbeite er trolig bare positivt. En bør unngå hogst av lauvskog. Siden fuglearter som er ømfintlige for forstyrrelser også forekommer, bør en i tillegg ikke legge til rette for ferdsel eller utbygging i og inntil området.*

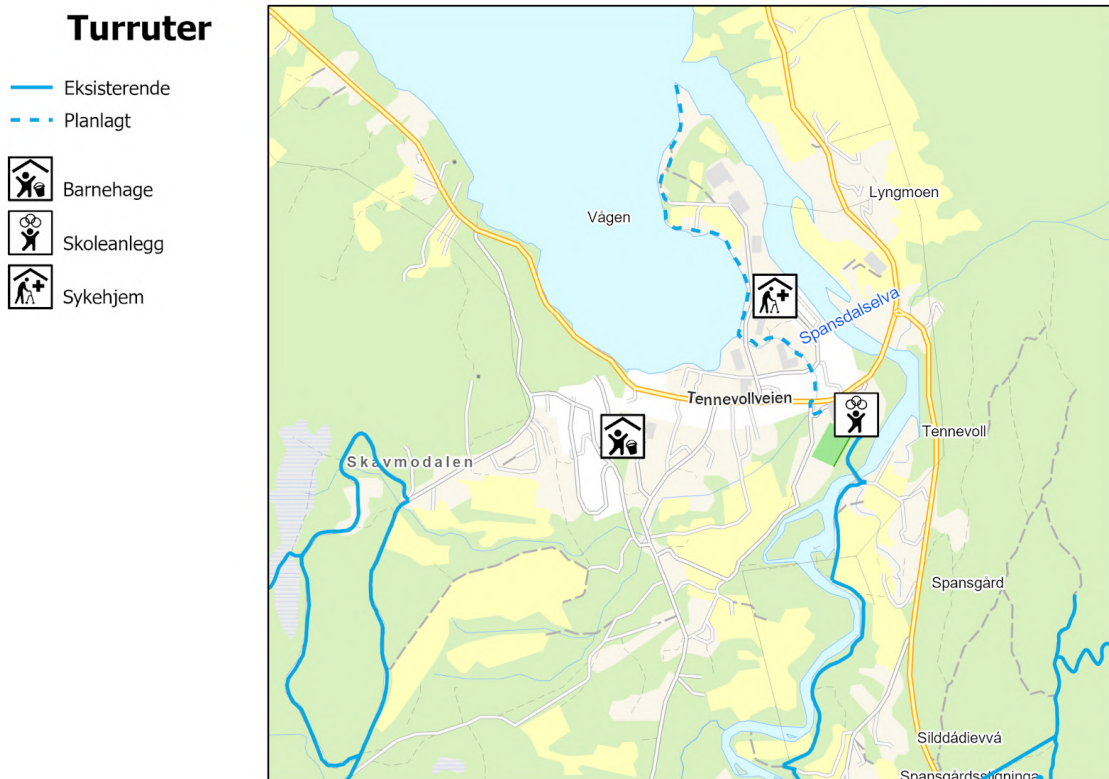
Det er flere måter å ta vare på naturmangfoldet på, å skjerme lokaliteten er en måte, mens en annen måte er å gjennom formidling og informasjon. Under prosessen med denne planen ble det gjort en vurdering om at å informere om det verdifulle naturmangfoldet på lokaliteten er en god måte å ta vare på naturen på, da økt kunnskap generelt fører til besøkende tar mer hensyn. Det burde og informeres om ferdsel i natur, for å hindre skade på naturmangfoldet.

En større trussel mot det biologiske mangfoldet i Lia enn ferdsel er spredte forekomster av gran, som på sikt kan utkonkurrere og utrydde stedegne arter.

Analyse av måloppnåelse

Mål 1 - Delvis oppfylt

Alle skoler, barnehager og eldresenter skal ha en turveg/sti eller turrute tilpasset deres bruk i umiddelbar nærhet.

God tilgang fra sykehjem og skole etter prosjektet Elveparken er ferdig. Litt avstand fra barnehagen til turruter, men god tilgang på turruter ved bruk av lite trafikkerte veier.

Mål 2 - Delvis oppfylt

Innbyggerne i Tennevoll, Soløy, Fossbakken, Hesjevik, Røkenes og Spansdalen skal ha:

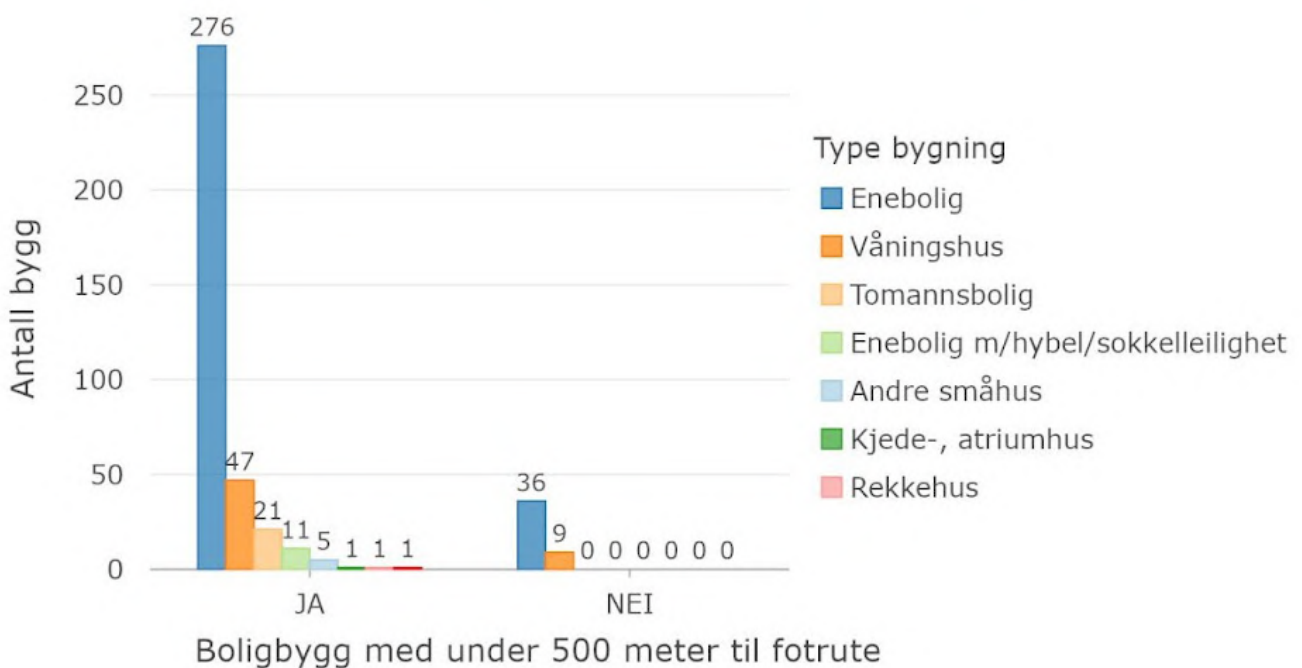
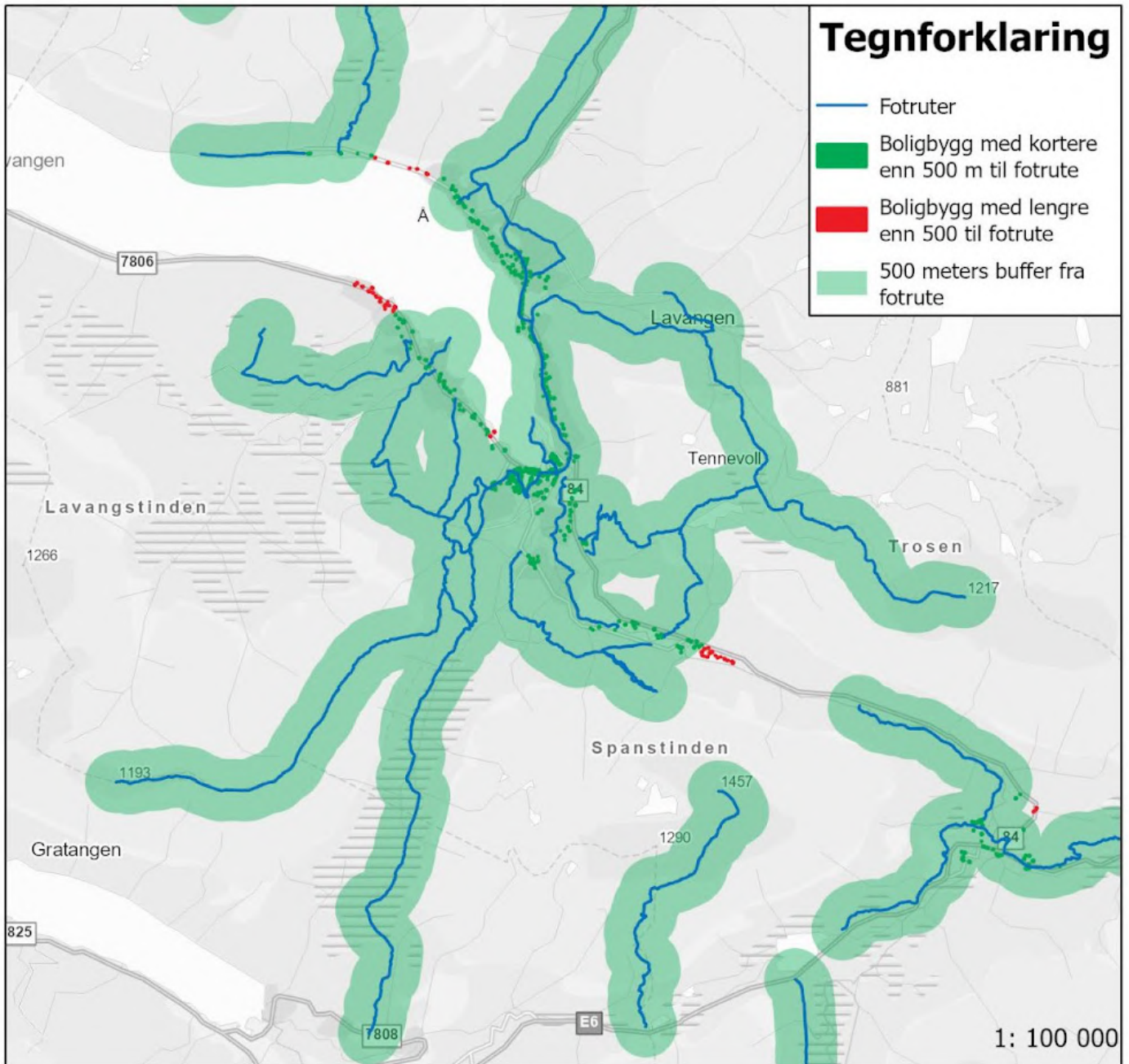
- Maksimum 500 m til nærmeste fotrute på minimum 2 km lengde.
- Maksimum 2 km til nærmeste fotrute som enten er en rundtur eller har et turmål (gapahuk, bål plass, bade plass eller annet).

I kartet på neste side er analysen på kart. I analysen ble det brukt boliger i stedet for personer. Kun boliger i Tennevoll, Soløy, Fossbakken, Hesjevik, Røkenes og Spansdalen ble tatt med jamfør prosjektplanen. Å ble inkludert i Soløy. Fritidsboliger er ikke tatt med.

89 % av boligene i grendene satt i prosjektplanen har en fotrute innen 500 meter. Innenfor 750 meter har 96 % av boligene tilgangen til en fotturrute og 99 % har under 1000 meter til nærmeste fotrute. Dette, sammen med de svært varierte turene i opplevelser og utfordring, samt det gode tilbudet på nærturterreng gjør at Lavangen har et svært tilfredsstillende tilbud av nærturopplevelser.

Tegnforklaring

- Fotruter
- Boligbygg med kortere enn 500 m til fotrute
- Boligbygg med lengre enn 500 m til fotrute
- 500 meters buffer fra fotrute

Det andre delmålet blir oppfylt ved at det er mange av fotrutene har turmål, med gapahuker, benker, trimpostkasser eller lignende. Dette gjør turene mer attraktive og øker bruken ved at det er et konkret mål. Det går ann å gå flere rundturer, men ingen av de er typiske rundturer som merkes som det.

Mål 3 - Oppfylt

Kommunen skal ha en godt tilgjengelig, naturpreget ferdselsåre i Elveparken.

Gitt at prosjektet i Elveparken gjennomføres slik som planlagt blir dette målet oppfylt.

Mål 4 - Oppfylt

Tilgang til preparerte skiløyper for alle i kommunen.

Grunnet foreningene sin innsats over mange år har alle tilgang til gode skiløyper.

Mål 5 - Ikke oppfylt

Minimum 3 sykkelruter i kommunen.

Kommunen har gode muligheter for sykling, men etablering av ruter etter merkehåndbokas kriterer vil trolig ha liten effekt.

Mål 6 - Delvis oppfylt

Minimum 3 padle- og roruter i kommunen.

Ro- og padleruter ses i sammenheng med andre prosjekter i regionen på sikt.

Mål 7 - Ikke oppfylt

Finne løsninger for utfartsparkering og toalettfasiliteter ved friluftsområder.

Under planen har det ikke kommet noen konkrete tiltak til toalettfasiliteter eller utfartsparkering. Det er opprettet dialog med Statsforvalteren og indirekte med Statens vegvesen for å se på muligheten for rasteplass med parkering og toalett ved Spanstind.

Handlingsplan

Tiltak

Lavangen kommune skal legge til rette for stier og infrastruktur for fritidsformål og reiselivet. Nye tiltak skal utredes og balanseres mot andre interesser som reindrift, landbruk, naturmangfold, forurensning samt beskyttelse av drikkevann.

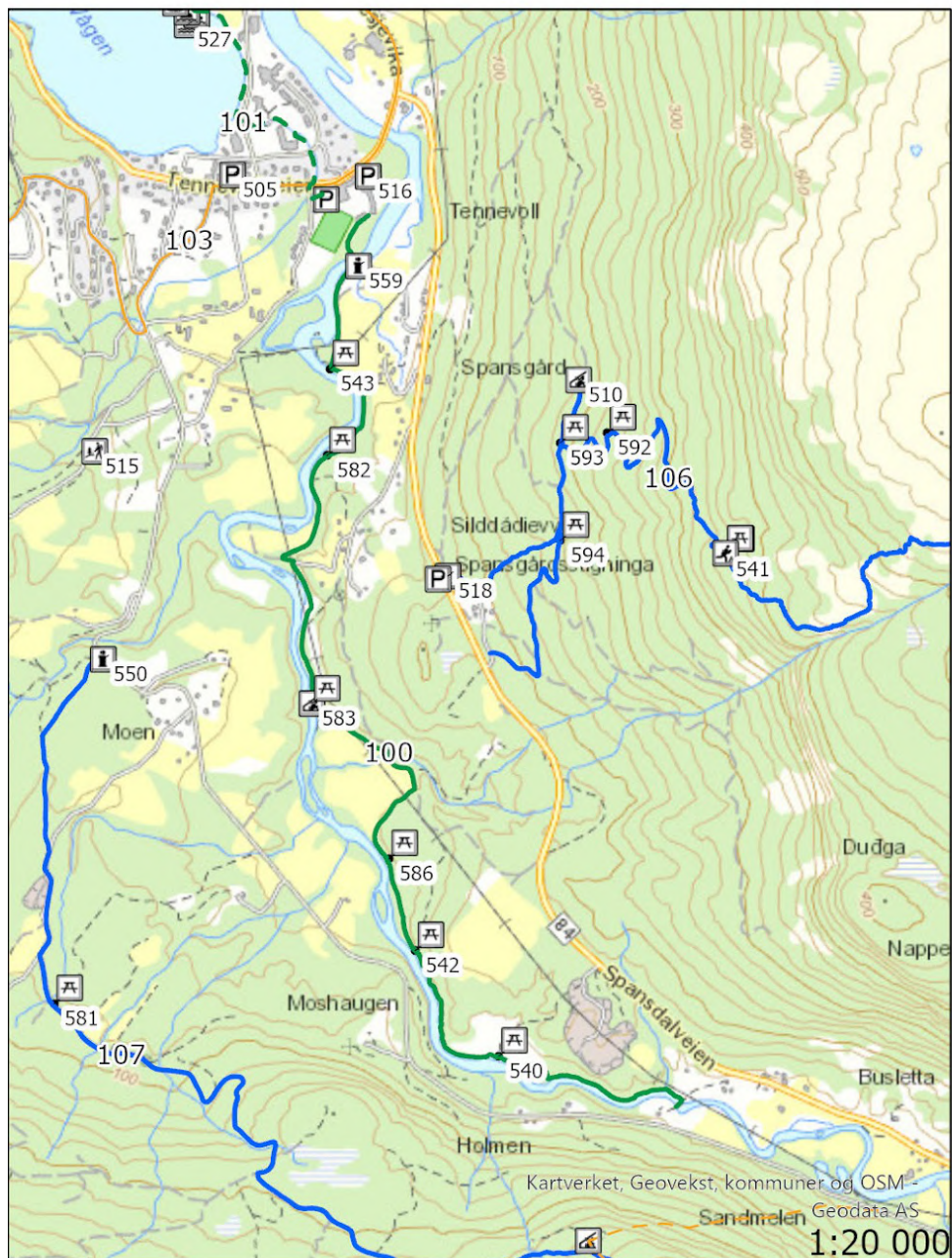
Tiltaksplan

Tiltak	Beskrivelse	Finansiering	Tiltakshaver	Prioritering
Legge ferdselsårer i turrutebasen	Ferdselsårer fra planen som følger Kartverkets kriterier for innleggelse i turrutebasen legges inn.	Fylkeskommunale midler	Midtre Hålogaland friluftsråd	1
Vedlikehold av stier, skilt og merking	Kommunen setter av 15 000 kr årlig på sitt budsjett gjennom økonomiplan til materialer for vedlikehold av stier og merking. Dette fordeles årlig til lag og foreninger.	Kommunen	Lag og foreninger	2
Innfallsport ved Spanstind	Innfallsport ved Spanstind med parkering og toalett kan ses i sammenheng med andre regionale planer sammen med Statsforvalteren, fylkeskommunen og Statens vegvesen. Vurdere statlig sikring av friluftsområde	Tilskudd til tiltak i statlig sikret friluftslivsområde Spillemidler Statens vegvesen	Lavangen kommune Midtre Hålogaland friluftsråd Statens vegvesen	3
Brosjyre med turstier	Gjøres i samarbeid med Fjellvandragerlaget. Bør inneholde en side om turvett med tanke på husdyr, reindrift og biologisk mangfold.	Lavangen kommune Midtre Hålogaland friluftsråd	Lavangen kommune Midtre Hålogaland friluftsråd	4
Trafikkskilt / Serviceskilt	Skilte viktige utfartsområder i kommunen med trafikkskiltene 650.20 Tursti og 650.21 Skiløype.	Statens vegvesen	Lag og foreninger sammen med Lavangen kommune	5
Tilrettelegging på Sandnesodden	Gapahuk Avtale og skilting av parkering på Sørsida. Skilte badested Skilte innkjøring forbudt på traktorvegen	Spillemidler Friluftsrådenes landsforbund Andre tilskudd	Lavangen kommune / Grunneierlag / Midtre Hålogaland friluftsråd /Lag og foreninger	6
Bru over Åelva	En bru over Åelva skal gjøre at tråkkemaskinen kommer seg over	Spillemidler	Soløy idrettsgruppe	7
Bru over Mølnelva	Bru vil gi bedre lavterskeltilbud mellom Mølnelva/Hesjevikelva og Åbrekka.	Spillemidler	Lag og foreninger / SIG	8
Etablering av ro- og padle	Etablering av ruter på sjø og ferskvann blir sett i sammenheng med fremtidige prosjekter i regionen.	Andre tilskudd	Midtre Hålogaland friluftsråd	9

Områdebeskrivelser

100 - Elvestien

Type ferdselsåre	Turveg, opparbeidet sti, sti
Gradering	Enkel
Lengde	Elvestien 3,6 km én vei
Merket	Ja
Skiltet	Ja
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvarlig / Eier av tilrettelegging	Spansdahl skogsvei- og utmarksforening
Datastatus	Legges i turrutebasen. FKB og N50 må oppdateres.
Tiltak	Skilting fra vei Avtale om parkering
Annet/beskrivelse	Kartlagt som tilgjengelig friluftsområde

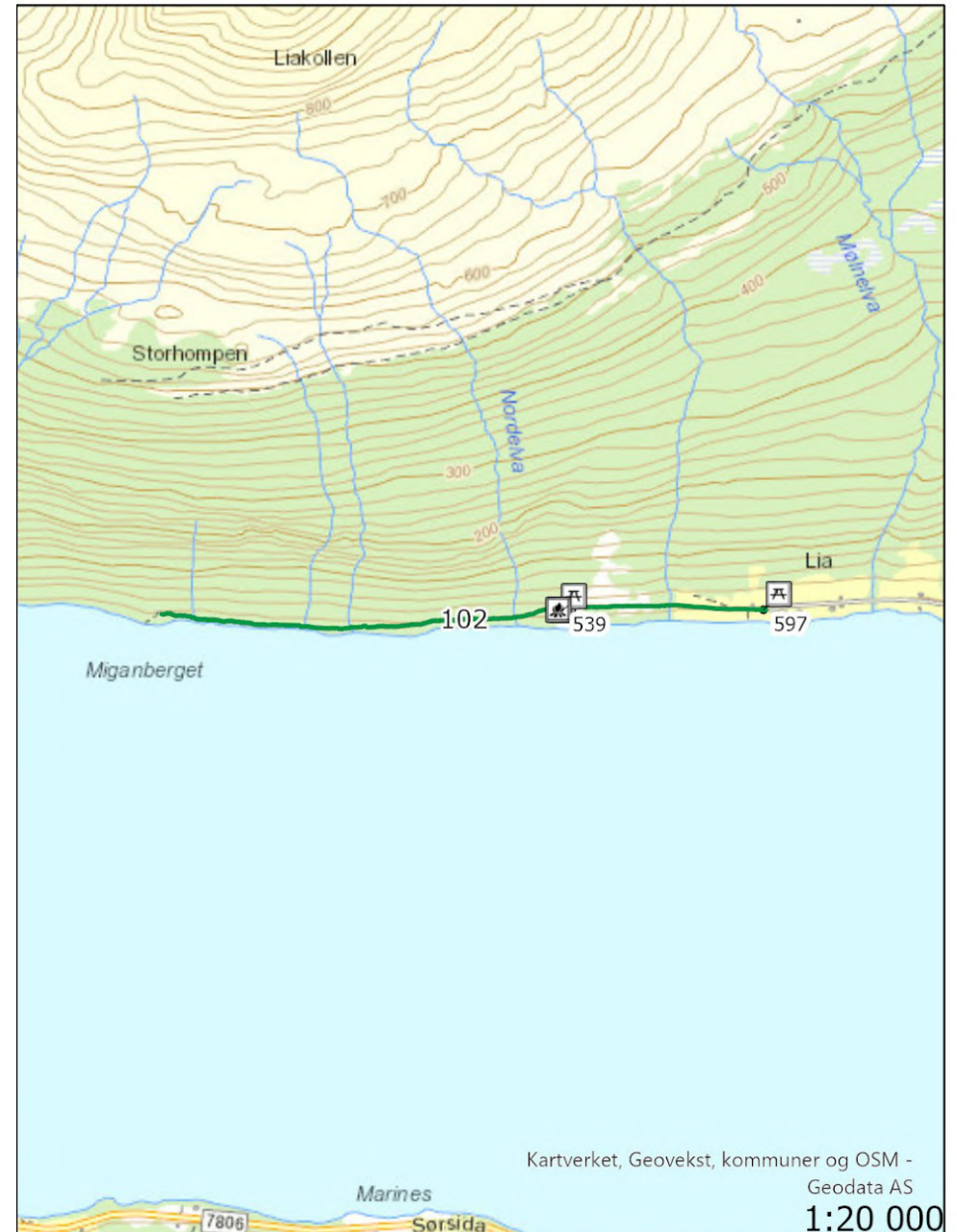
101 - Elveparken

Type ferdselsåre	Turveg, opparbeidet sti
Gradering	Enkel
Lengde	Elveparken 1,3 km én vei
Merket	
Skiltet	
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvarlig / Eier av tilrettelegging	Lavangen kommune
Datastatus	Må registreres. Legges i turrutebasen. FKB og N50 må oppdateres.
Tiltak	<i>Prosjekt elveparken</i>

102 - Lia

Type ferdselsåre	Sti
Gradering	Enkel
Lengde	1,7 km én vei
Merket	Ja
Skiltet	Nei
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvarlig / Eier av tilrettelegging	Grunneiere
Tiltak	Informasjonsplakat om biologisk mangfold og kulturminner. Nye turskilt.
Datastatus	Kun stien i turrutebasen.
Annet/beskrivelse	Delen av merket sti i fjæra blir ikke lagt inn som turrute.

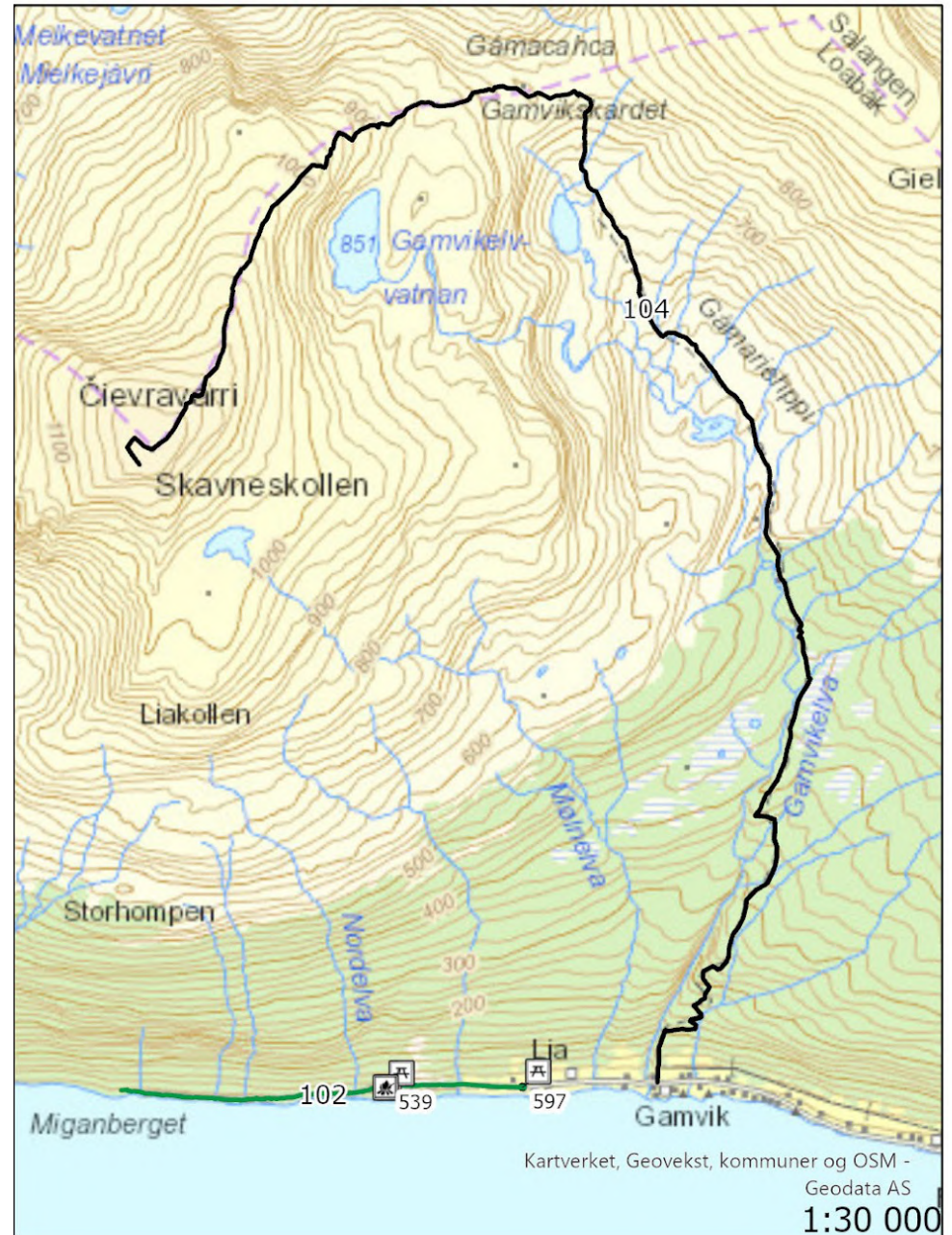
103 - Krigsminneløype Sjøvegan - Tennevoll - Gratangsbotn

Type ferdselsåre	Langs vei, opparbeidet sti, sti
Gradering	Gratangsbotn - Tennevoll - Krevende Tennevoll - Sjøvegan - Ekstra krevende
Lengde	Gratangsbotn - Tennevoll - 14 km én vei Tennevoll - Sjøvegan - 20,5 km én vei
Merket	Ja
Skiltet	Ja
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvarlig / Eier av tilrettelegging	Gratangen, Lavangen og Salangen kommuner
Tiltak	Skiltet gjennom Tennevoll Merke og skilte sti til Henrikkafossen
Datastatus	Ligger i turrutebasen. N50 og FKB ok.
Annet/beskrivelse	

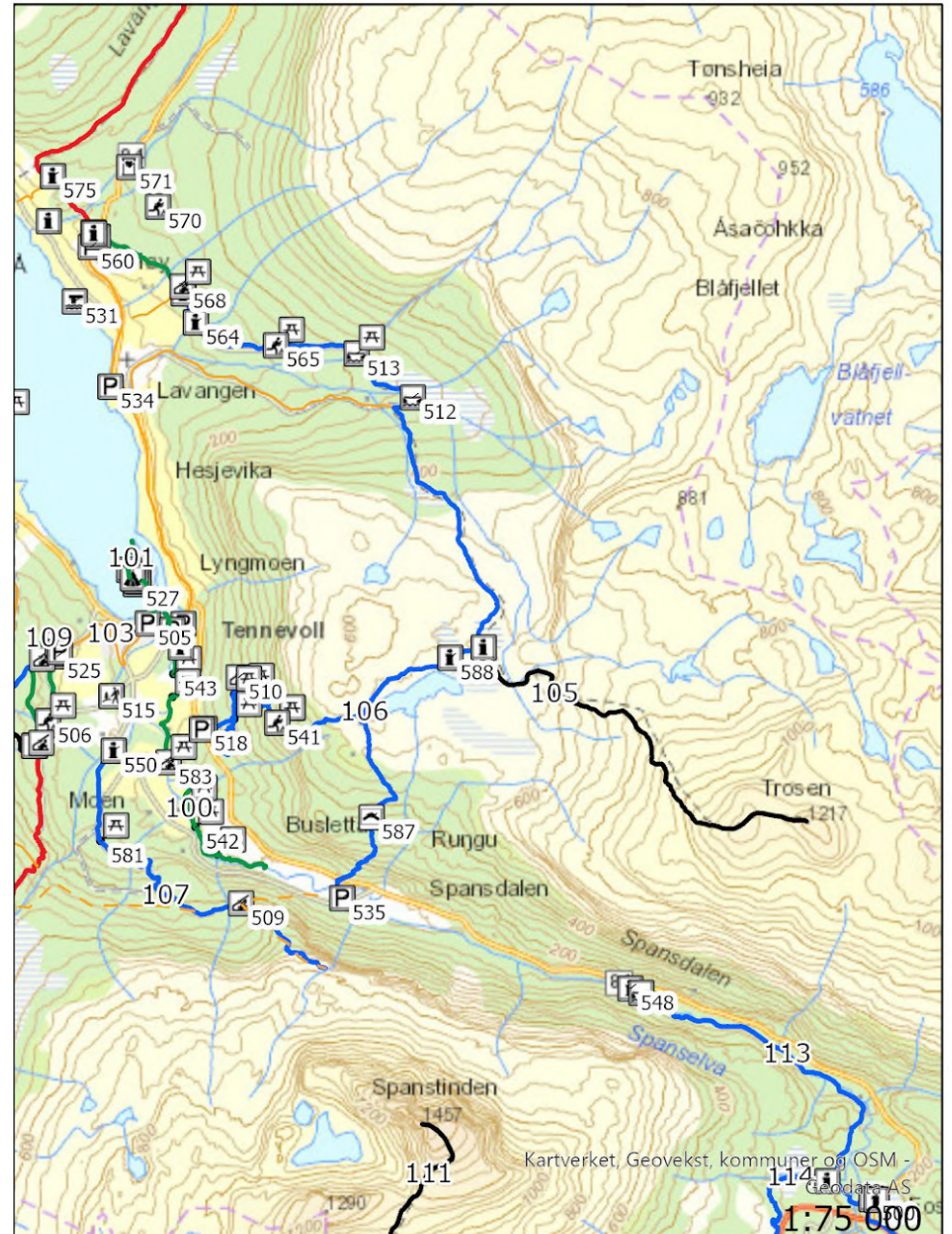
104 - Skavneskollen

Type ferdselsåre	Sti
Gradering	Ekstra krevende
Lengde	8,1 km én vei
Merket	Ja
Skiltet	Ja
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvarlig / Eier av tilrettelegging	Lavangen Fjellvandrerslag
Tiltak	
Datastatus	Må gås opp før den kan legges inn i Turrutebasen. FKB og N50 må oppdateres.
Annet/beskrivelse	

105 - Fra Soløy til Styggedalen/Åsevatnet/Trosen

Type ferdselsåre	Opparbeidet sti, sti
Gradering	Fra Soløy Bjørnhuken - Enkel Åsevatnet - Middels Trosen - Ekstra krevende
Lengde	Bjørnhuken - 1,1 km Åsevatnet - 7,5 km Trosen - 12,3 km
Merket	Ja
Skiltet	Ja
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvarlig / Eier av tilrettelegging	Lavangen fjellvandrerslag
Datastatus	Klar for innleggelse. FKB og N50 burde oppdateres.
Tiltak	

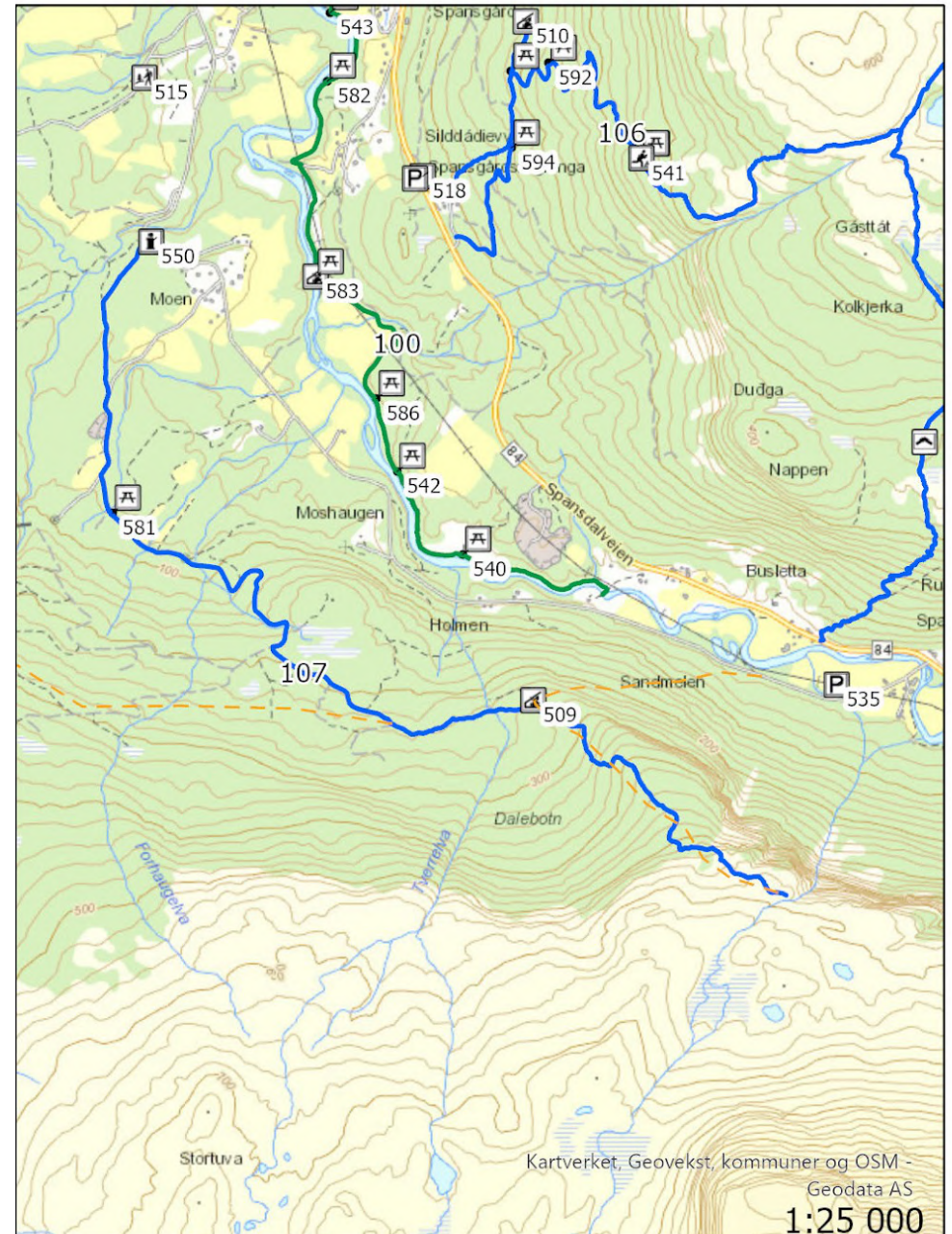
106 - Åsevatnet fra Spansdalen/Spansgårdstigninga

Type ferdselsåre	Opparbeidet sti, sti
Gradering	Bjørnhuken - Enkel Åsevatnet - Middels Trosen - Ekstra krevende
Lengde	Åsevatnet sør Fra Spansdalen 2,6 km Fra Spansgården 2,9 km
Merket	Ja
Skiltet	Ja
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvarlig / Eier av tilrettelegging	Spansdahl skogsvei- og utmarksforening
Datastatus	Klar for innleggelse. FKB og N50 burde oppdateres.
Tiltak	

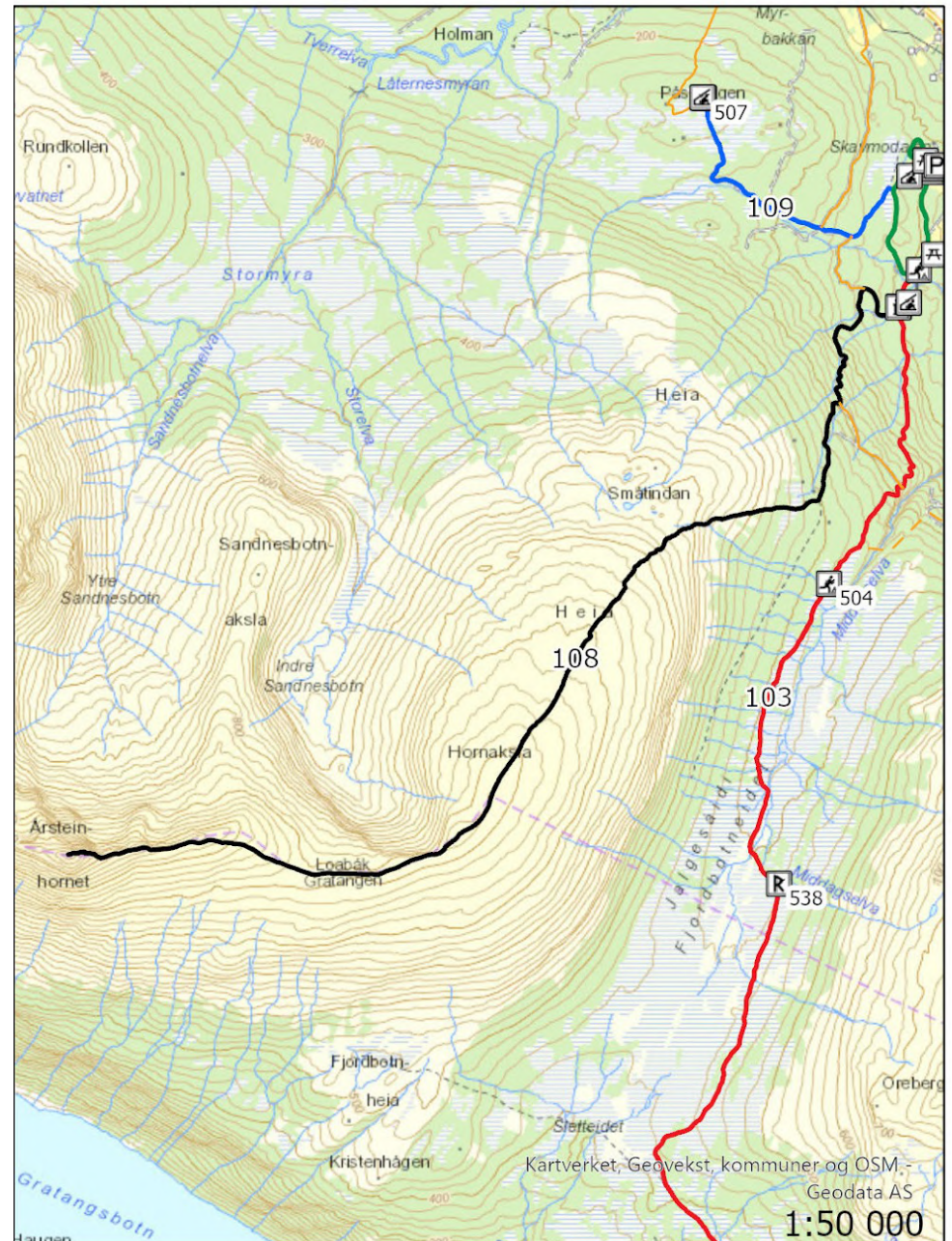
107 - Henrikfossen/Midnattsoltrappa

Type ferdselsåre	Opparbeidet sti, sti
Gradering	Middels
Lengde	4,5 km én vei
Merket	Ja
Skiltet	Ja
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvarlig / Eier av tilrettelegging	Lavangen fjellvandrerslag Midnattsoltrappa SA
Datastatus	Klar for innlegg i turrutebasen. FKB og N50 må oppdateres.
Tiltak	Midnattsoltrappa Merke og skilte sti til Krigsminneløypa

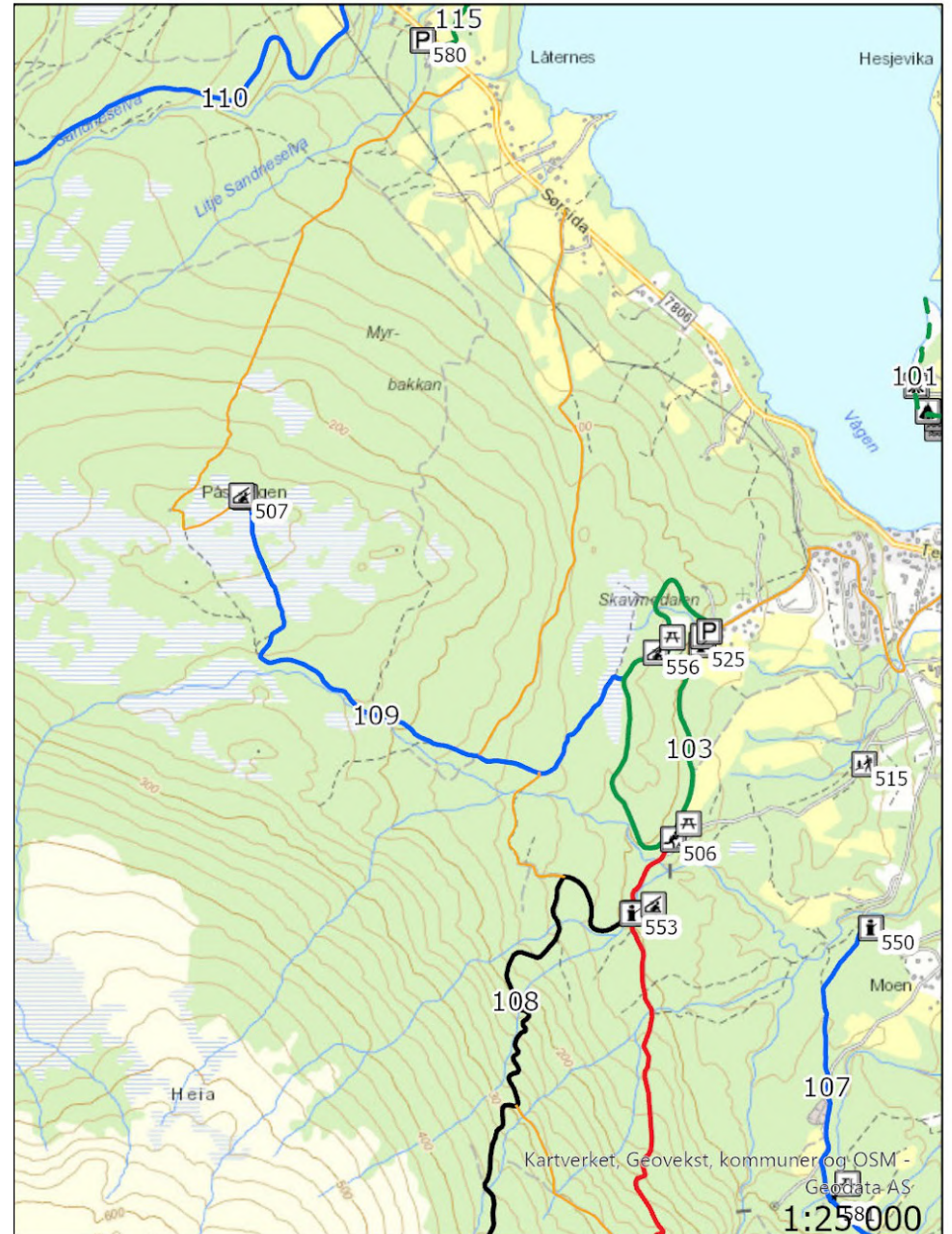
108 - Årsteinhornet

Type ferdselsåre	Opparbeidet sti, sti
Gradering	Krevende
Lengde	10,1 km én vei
Merket	Ja
Skiltet	Ja
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvarlig / Eier av tilrettelegging	Lavangen Fjellvandrerslag
Tiltak	
Datastatus	Ligger i turrutebasen. N50 og FKB ok.
Annet/beskrivelse	

109 - Påskehågen

Type ferdselsåre	Opparbeidet sti, sti
Gradering	Middels
Lengde	2,9 km én vei
Merket	Ja
Skiltet	Ja
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvarlig / Eier av tilrettelegging	Lavangen Fjellvandrerslag
Tiltak	Det bygges ny gapahuk av Fjellvandrerslaget 2022.
Datastatus	Klar for innlegg i turrutebasen. FKB og N50 ok.
Annet/beskrivelse	Det går to stier fra Låternes, disse er brukt av lokale og har ingen vedlikeholdsansvarlig. Disse blir ikke lagt i turrutebasen.

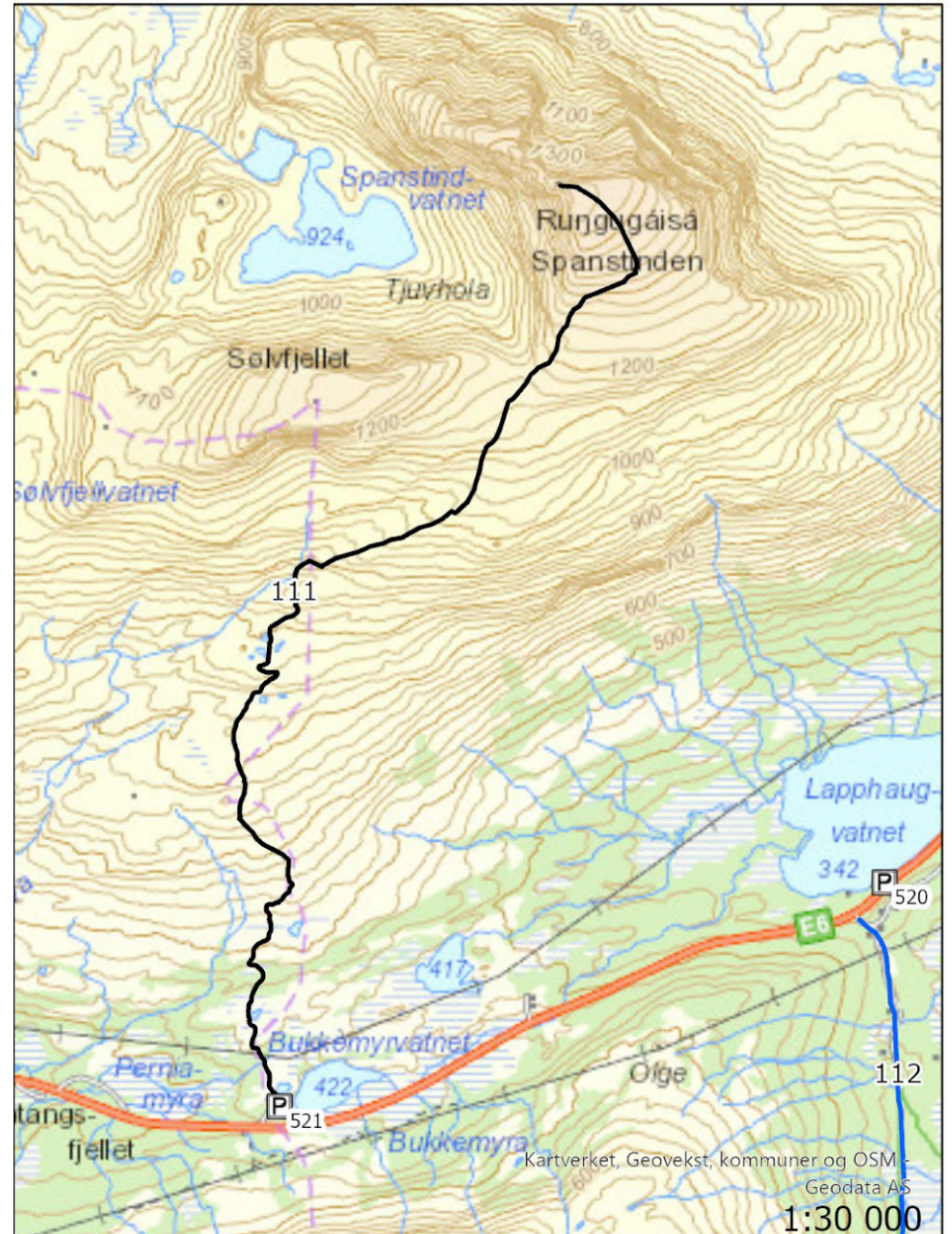
110 - Stavhammaren

Type ferdselsåre	Opparbeidet sti, sti
Gradering	Middels
Lengde	4,6 km én vei
Merket	Ja
Skiltet	Ja
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvarlig / Eier av tilrettelegging	Lavangen Fjellvandrerslag
Tiltak	
Datastatus	Klar for innlegg i turrutebasen. FKB og N50 ok.
Annet/beskrivelse	

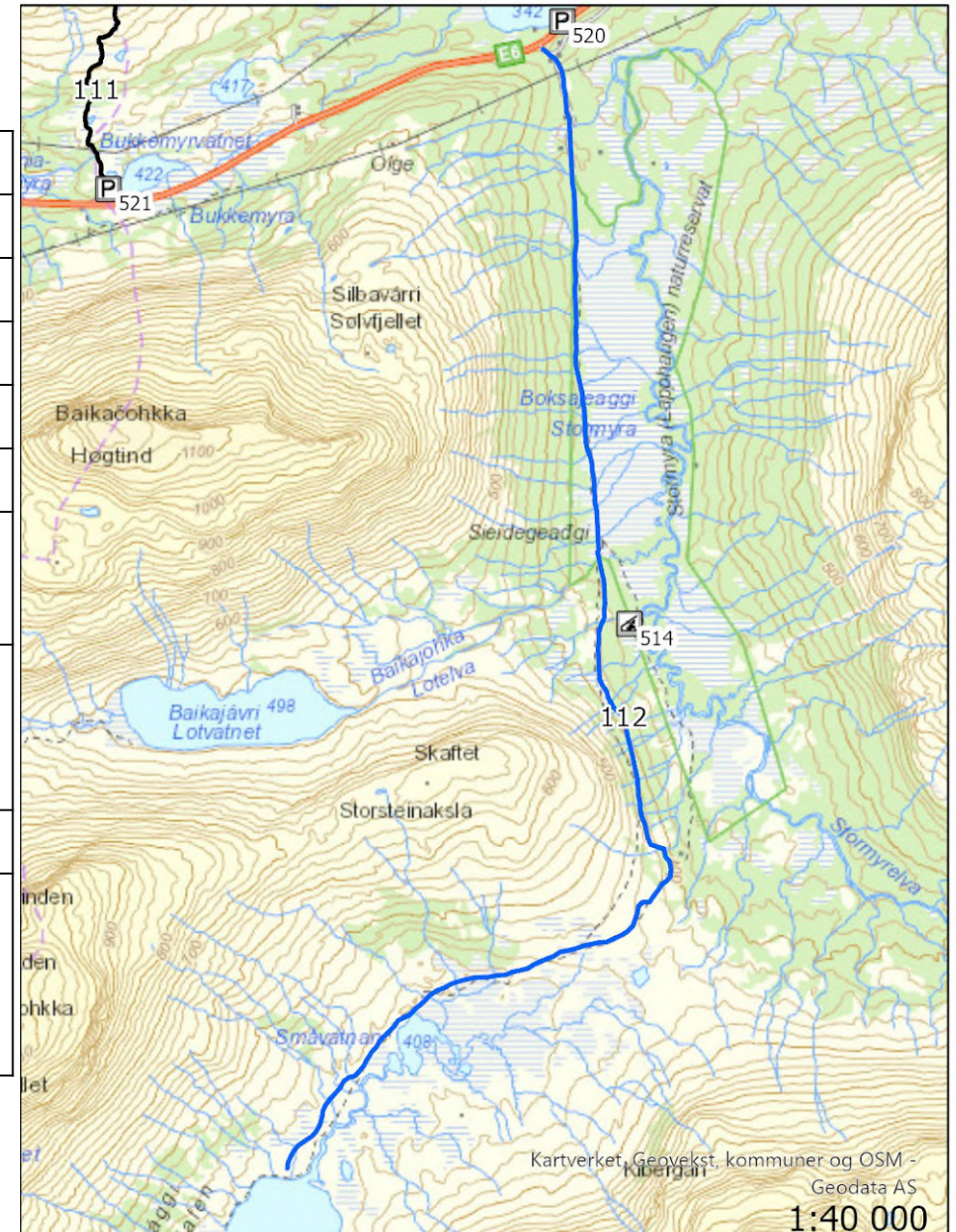
111 - Spanstind

Type ferdselsåre	Sti
Gradering	Ekstra krevende
Lengde	5,3 km én vei
Merket	Ja
Skiltet	Ja
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvarlig / Eier av tilrettelegging	Lavangen Fjellvandrerlag
Tiltak	Se på mulighet for ny parkering (vinterbrøytet) og toaletter
Datastatus	N50 geometri er bra og legges inn i turrutebasen.
Annet/beskrivelse	

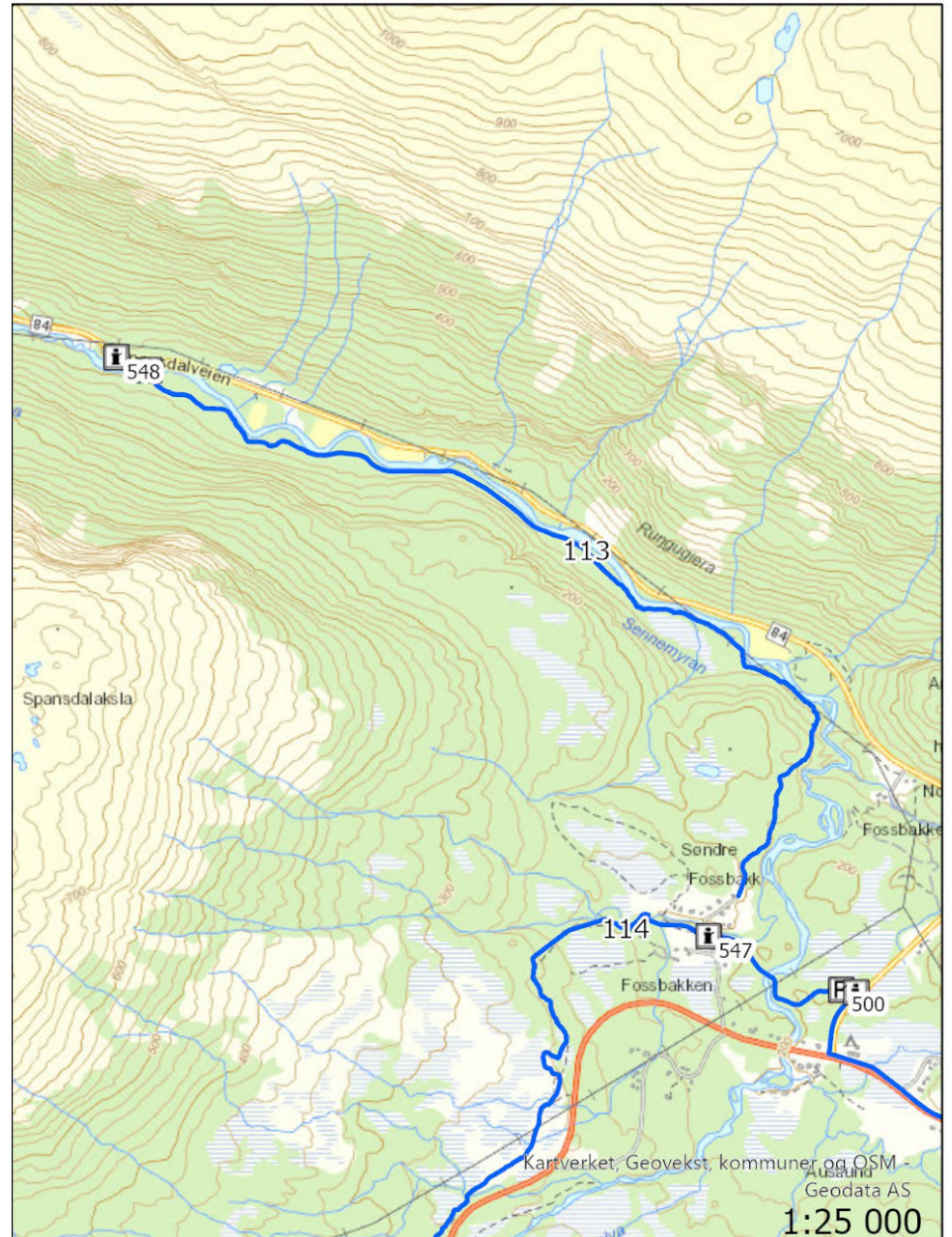
112 - Grasvatnet

Type ferdselsåre	Sti
Gradering	Middels
Lengde	7,6 km én vei
Merket	Delvis
Skiltet	Ja
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvarlig / Eier av tilrettelegging	Lavangen Fjellvandrerrlag
Tiltak	Tiltak ses i sammenheng med potensiell besøksstrategi for Stormyra (Lapphaugen) naturreservat. Burde merkes på nytt.
Datastatus	Sti må gås opp på nytt etter omlegging av sti.
Annet/beskrivelse	Statsforvalteren i Troms og Finnmark er forvaltningsmyndighet for naturreservatet. Tiltak som å rydde og merke sti, sette opp skilt og legge klopper må enten gjøres i samarbeid eller med dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten.

113 - Kultursti Søndre Fossbakken

Type ferdselsåre	Sti
Gradering	Middels
Lengde	3,6 km én vei
Merket	Delvis
Skiltet	Ja
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvarlig / Eier av tilrettelegging	Lavangen kommune
Tiltak	
Datastatus	FKB geometri er bra og legges inn i turrutebasen.
Annet/beskrivelse	

114 - Krigsminneløype Kolbanskardet – Lapphaugen

Type ferdselsåre	Sti
Gradering	Middels
Lengde	8,5 km én vei
Merket	Delvis
Skiltet	Ja
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvarlig / Eier av tilrettelegging	Lavangen kommune
Tiltak	
Datastatus	Ligger i turrutebasen. N50 og FKB ok.
Annet/beskrivelse	

200 - Skavmodalen lysløype

Type ferdselsåre	Løype
Gradering	Enkel
Lengde	2,2 km rundtur
Merket	Sesong
Skiltet	Ja
Lys	Ja
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvarlig / Eier av tilrettelegging	Lavangen IF
Tiltak	
Datastatus	I turrutebasen.
Annet/beskrivelse	

201 - Skavmodalen

Type ferdselsåre	Løype
Gradering	Middels / krevende
Lengde	27 km med løyper
Merket	Sesong
Skiltet	Delvis
Lys	Nei
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvarlig / Eier av tilrettelegging	Lavangen IF
Tiltak	
Datastatus	I turrutebasen.
Annet/beskrivelse	

202 - Spanstind rundt

Type ferdselsåre	Løype
Gradering	Krevende
Lengde	18 km én vei
Merket	Sesong
Skiltet	Ja
Lys	Ja
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvar lig / Eier av tilrettelegging	Lavangen IF
Tiltak	
Datastatus	I turrutebasen.
Annet/beskrivelse	

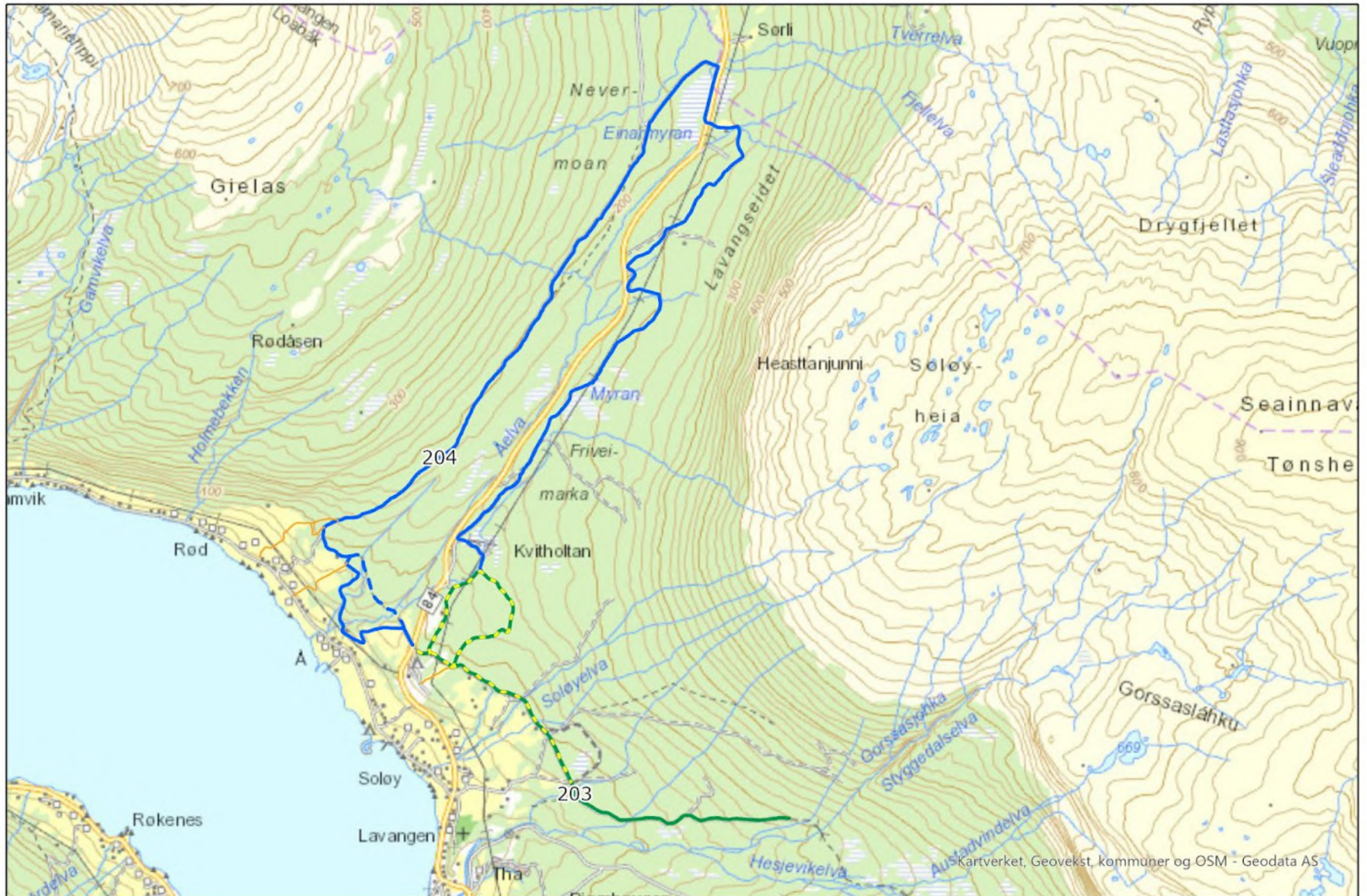

201 - Soløy lysløype

Type ferdselsåre	Løype
Gradering	Lysløype - Enkel Styggedalen - Middels
Lengde	Lysløype - 3 km rundtur Styggedalen - 2,8 km én vei
Merket	Sesong
Skiltet	Nei
Lys	Ja (Ikke Styggedalen)
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvarlig / Eier av tilrettelegging	Ungdomslaget Fram - Soløy idrettsgruppe
Tiltak	
Datastatus	I turrutebasen.
Annet/beskrivelse	

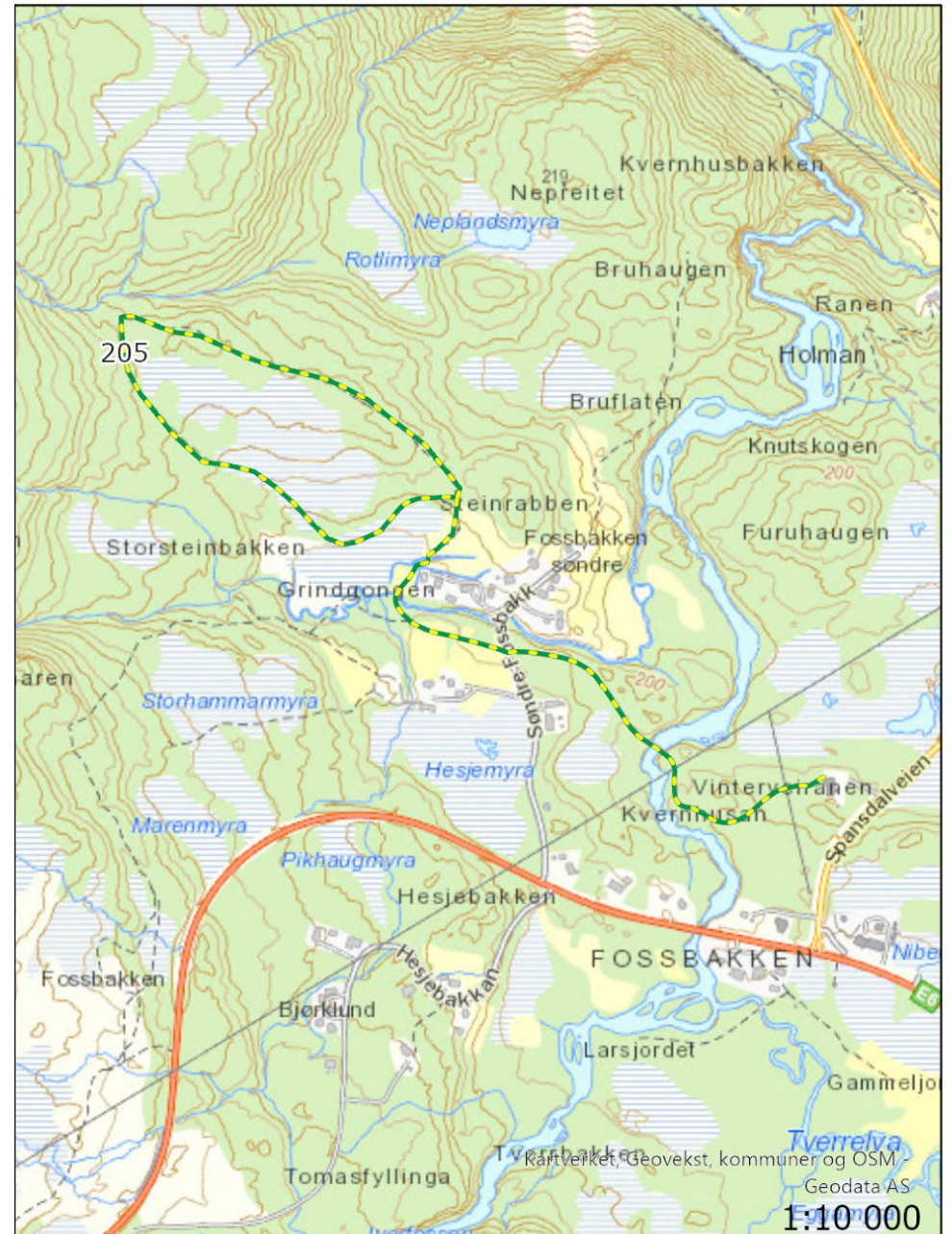
205 - Lavangseidet

Type ferdselsåre	Løype
Gradering	Krevende
Lengde	11,5 km rundtur
Merket	Sesong
Skiltet	Ja
Lys	Ja
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholdsansvarlig / eier av tilrettelegging	Ungdomslaget Fram - Soløy idrettsgruppe
Tiltak	
Datastatus	I turrutebasen.
Annet/beskrivelse	

202 - Fossbakken lysløype

Type ferdselsåre	Løype
Gradering	Lysløype - Enkel
Lengde	3 km rundtur
Merket	Sesong
Skiltet	Nei
Lys	Ja
Grunneieravtale	Ja
Vedlikeholds-ansvarlig / eier av tilrettelegging	Fossbakken bygdelag
Tiltak	
Datastatus	I turrutebasen.
Annet/beskrivelse	

300 - Sykkelerute - Soløy til Laberg

Type ferdselsåre	Sykkel -terrengsykling
Gradering	Ikke gradert
Lengde	
Merket	Ja
Skiltet	Ja
Lys	Nei
Grunneieravtale	Nei
Vedlikeholdsansvarlig / Eier av tilrettelegging	Salangen kommune
Tiltak	
Datastatus	Klar for innlegg i turrutebasen. FKB og N50 ok.
Annet/beskrivelse	Skiltet av Salangen kommune

ID	Tilrettelegging	Eier/Vedlikeholdsansvarlig	ID	Tilrettelegging	Eier/Vedlikeholdsansvarlig
500	Parkeringsplass	Fossbakken bygdelag	551	Informasjonsskilt/tavle	Lavangen idrettsforening
501	Parkeringsplass	Lappaugen turiststasjon	552	Benk	LHL Lavangen
502	Serveringssted	Lappaugen turiststasjon	553	Informasjonsskilt/tavle	Lavangen fjellvandrerslag
503	Parkeringsplass	Privat	554	Informasjonsskilt/tavle	Lavangen kommune
504	Trimpost/turkasse	Lavangen idrettsforening	555	Gapahuk	Eieveien skogsvegforening
505	Parkeringsplass	Lavangen kommune	556	Gapahuk	Eieveien skogsvegforening
506	Trimpost/turkasse	LHL Lavangen	557	Benk	Eieveien skogsvegforening
507	Trimpost/turkasse	Lavangen idrettsforening	558	Parkeringsplass	Lavangen kommune
509	Gapahuk	Lavangen fjellvandrerslag	559	Informasjonsskilt/tavle	Spansdahl skogsvei- og utmarksforening
510	Gapahuk	Spansdahl skogsvei- og utmarksforening	560	Parkeringsplass	Lavangen kommune
512	Bro	Lavangen fjellvandrerslag	561	Informasjonsskilt/tavle	Lavangen fjellvandrerslag
513	Bro	Lavangen fjellvandrerslag	562	Informasjonsskilt/tavle	Lavangen fjellvandrerslag
514	Gapahuk	Lavangen fjellvandrerslag	564	Informasjonsskilt/tavle	Lavangen fjellvandrerslag
515	Annen tilrettelegging	Lavangen IF	565	Benk	LHL Lavangen
516	Parkeringsplass	Lavangen kommune	566	Trimpost/turkasse	LHL Lavangen
517	Parkeringsplass	Lavangen kommune	567	Informasjonsskilt/tavle	Lavangen fjellvandrerslag
518	Informasjonsskilt/tavle		568	Gapahuk	LHL Lavangen
519	Benk	Lavangen fjellvandrerslag	569	Benk	LHL Lavangen
520	Parkeringsplass	Lavangen kommune	570	Trimpost/turkasse	Midtre Hålogaland friluftsråd
521	Parkeringsplass		571	Toalett	Lavangen JFF
522	Benk	Lavangen kommune	572	Informasjonsskilt/tavle	Salangen kommune
523	Benk	Lavangen kommune	573	Parkeringsplass	Salangen kommune
524	Benk	Lavangen kommune	574	Informasjonsskilt/tavle	Salangen kommune
525	Informasjonsskilt/tavle	Lavangen idrettsforening	575	Informasjonsskilt/tavle	Lavangen fjellvandrerslag

526	Bål-/grillplasser	Lavangen kommune	576	Informasjonsskilt/tavle	Lavangen fjellvandrerslag
527	Brygge	Lavangen båtforening	577	Informasjonsskilt/tavle	Salangen kommune
528	Bål-/grillplasser	Lavangen båtforening	578	Informasjonsskilt/tavle	Lavangen kommune
529	Båttutsettingsrampe	Lavangen båtforening	579	Informasjonsskilt/tavle	Lavangen fjellvandrerslag
530	Badeplass	Ingen	580	Parkeringsplass	
531	Brygge	Krambuvika bydemuseumslag	581	Benk	Spansdahl skogsvei- og utmarksforening
532	Teltplass	Lavangen båtforening	582	Benk	Spansdahl skogsvei- og utmarksforening
534	Parkeringsplass	Ungdomslaget Fram	583	Gapahuk	Spansdahl skogsvei- og utmarksforening
535	Parkeringsplass	Spansdalen grendeforening	584	Benk	Spansdahl skogsvei- og utmarksforening
536	Severdighet		586	Benk	Spansdahl skogsvei- og utmarksforening
537	Severdighet		587	Hytte/Gamme	
538	Kulturminne	Lavangen kommune	588	Informasjonsskilt/tavle	
539	Trimpost/turkasse	LHL Lavangen	589	Informasjonsskilt/tavle	
540	Benk	Spansdahl skogsvei- og utmarksforening	590	Benk	
541	Benk	Spansdahl skogsvei- og utmarksforening	591	Trimpost/turkasse	
542	Benk	Spansdahl skogsvei- og utmarksforening	592	Benk	Spansdahl skogsvei- og utmarksforening
543	Benk	Spansdahl skogsvei- og utmarksforening	593	Benk	Spansdahl skogsvei- og utmarksforening
545	Gapahuk	Lavangen fjellvandrerslag	594	Benk	LHL Lavangen
546	Informasjonsskilt/tavle	Lavangen kommune	595	Parkeringsplass	Lavangen kommune
547	Informasjonsskilt/tavle	Lavangen kommune	596	Benk	Lavangen kommune

548	Informasjonsskilt/tavle	Lavangen kommune	597	Benk	LHL Lavangen
549	Bro	Lavangen kommune	598	Benk	LHL Lavangen
550	Informasjonsskilt/tavle	Lavangen fjellvandrerslag	599	Bål-/grillplasser	

Kilder

Publiserte kilder

Kommuneplanens samfunnsdel 2022-2033, Loabága suokhan - Lavangen kommune, 2021

Kulturminneplan 2016 - 2022, Lavangen kommune, 2016

Merkehåndboka, Den Norske Turistforening, Innovasjon Norge, Friluftsrådernes Landsforbund, 2019

Plan for friluftslivets ferdselsårer, Miljødirektoratet, 2019

Veileder ro- og padleruter, Den Norske Turistforening, Innovasjon Norge, Friluftsrådernes Landsforbund, 2019

Turruter for tur og terrengsykkel- Sykkel - Veileder, Den Norske Turistforening, Innovasjon Norge, Friluftsrådernes Landsforbund, 2019

Biologisk mangfold i Lavangen kommune - Kartlegging av naturtyper og oppdatering av viltkart, Miljøfaglig Utredning, 2009

Kilder på nett

trimpoeng.no/i/30trimmen/

fjellvandrerlaget.no/

kulturminnesok.no/

lavangenbibliotek.no/krigsminnelooper/

miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/

miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/friluftsliv/stiskulen/

Vedlegg

Merkehåndboka - Gradering vandring, Den norske Turistforening (DNT), Innovasjon Norge og Friluftsrådernes Landsforbund, 2019

Lov om friluftslivet (friluftsloven), 1957

Standardavtale om om tilrettelegging og merking av turstier, Friluftsrådernes Landsforbund, 2013

Rettigheter

Alle fotografier - Marius Saunders, Midtre Hålogaland friluftsråd CC-BY 4.0

Geodata og bakgrunnskart - Norge digitalt

GRADERING VANDRING

FARGEKODE	PASSER FOR	HØYDEMETER OG LENGDE*	STI TYPE	STIGNINGSGRAD OG EKSPONERING
<p>■ ENKEL</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Nybegynnere • Krever ingen spesielle ferdigheter • Dersom tilrettelagt for rullestol/barnevogn, merkes dette med eget symbol 	<ul style="list-style-type: none"> • < 300 m • < 5 km 	<ul style="list-style-type: none"> • Asfalt, grus, skogsveier og gode stier • Stor grad av opparbeiding som gir god fremkommelighet • Hovedsak kortere turer • Underlag fast og jevnt uten store hindringer eller kryssing av bekk 	<ul style="list-style-type: none"> • Moderate stigninger • Ingen bratte partier
<p>■ MIDDELS</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • De med litt erfaring i terreng • Middels trente turgåere • De med grunnleggende ferdigheter 	<ul style="list-style-type: none"> • < 600 m • < 10 km 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan ha noe mer krevende partier enn grønn tursti • Kan være steinete, men ingen ur • Kun enkle vad 	<ul style="list-style-type: none"> • Moderate stigninger som kan inneholde enkelte bratte partier • Enkelte partier som kan oppfattes som luftige for folk med høydeproblemer
<p>■ KREVENDE</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Erfarne turgåere • De med god utholdenhet • Godt turutstyr og gode fjellsko • Kunnskap om kart og kompass 	<ul style="list-style-type: none"> • < 1 000 • < 20 km 	<ul style="list-style-type: none"> • Sti, åpent terreng, stein, ur og snaufjell • Bratte helninger og lengre strekninger med løs stein og myr kan forekomme • Vading kan forekomme 	<ul style="list-style-type: none"> • Flere typer stigninger og utfordringer • Flere luftige og utsatte partier • Kan inneholde tekniske utfordringer med noe klyving og bruk/støtte av hendene
<p>■ EKSTRA KREVENDE</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Erfarne fjellfolk • De med god utholdenhet • Godt turutstyr og gode fjellsko • Kunnskap om kart og kompass 	<p>Ingen maks høyde eller lengde</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lange turer på mer krevende stier enn «rød sti» • Krevende vading kan forekomme 	<ul style="list-style-type: none"> • Toppturer med bratte og vanskelige partier med ujevnt underlag • Luftige partier og passasjer/partier med utsatt klyving • Smale egger, sva, ur etc.

* Med **høydemeter** mener vi samlet stigning for hele turruta. I meget bratt terreng må også høydemeter med nedstigning tas med i graderingen. Nedstigningen bør tillegges halv vekt av oppstigning. **Lengde** beskriver den totale lengden i

km på turruta fra et angitt punkt til et annet, dvs. én vei og ikke tur/retur. For rundturer finnes et eget symbol og da brukes hele rundturens lengde i antall km.

LOVDATA

Lov om friluftslivet (frilufsloven)

Dato	LOV-1957-06-28-16
Departement	Klima- og miljødepartementet
Sist endret	<u>LOV-2021-05-07-34</u> fra 01.06.2021
Ikrafttredelse	01.07.1957
Rettet	01.07.2021 (faglige noter fjernet, UU-tilpasning)
Korttittel	Frilufsloven – fril

Kapitteloversikt:

Kapitel I. Om ferdsel m.v. (§§ 1 - 10)

Kapitel II. Om ferdselsrettens utøving og innskrenkninger i ferdselsretten m.v. (§§ 11 - 20)

Kapitel III. Om friluftslivsforvaltningen. Forholdet til forvaltningsloven. (§§ 21 - 24)

Kapitel IV. (Opphevet ved lov 21 apr 1989 nr. 17.)

Kapitel V. Om tvangsinngrep, skjønn m.v. (§§ 34 - 38)

Kapitel VI. Om reaksjoner ved overtredelse mv. (§§ 39 - 41)

Korttittel tilføyd ved lov 14 juni 2013 nr. 51 (ikr. 1 juli 2013 iflg. res. 14 juni 2013 nr. 674). – Jf. *tidligere* lov 25 juni 1937 nr. 16, midl. lov 4 juni 1954 nr. 3, lov 10 des. 1971 nr. 103 (strandområder). Jf. lover 17 juni 2005 nr. 85 (finnmarksloven), 5 juni 2009 nr. 35 (markaloven).

Kapitel I. Om ferdsel m.v.

§ 1. (Lovens formål)

Formålet med denne loven er å verne friluftslivets naturgrunnlag og sikre almenhetens rett til ferdsel, opphold m.v. i naturen, slik at muligheten til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet bevares og fremmes.

0 Tilføyd ved lov 21 juni 1996 nr. 37.

§ 1 a. (Hva som forstås med innmark og utmark.)

Som innmark eller like med innmark reknes i denne lov gårdsplass, hustomt, dyrket mark, engslått og kulturbeite samt liknende område hvor almenhetens ferdsel vil være til utilbørlig fortrensning for eier eller bruker. Udyrkete, mindre grunnstykker som ligger i dyrket mark eller engslått eller er gjerdet inn sammen med slikt område, reknes også like med innmark. Det samme gjelder område for industrielt eller annet særlig øyemed hvor almenhetens ferdsel vil være til utilbørlig fortrensning for eier, bruker eller andre.

Med utmark mener denne lov udyrket mark som etter foregående ledd ikke reknes like med innmark.

0 Endret ved [lover 21 juni 1996 nr. 37](#), tidligere § 1, [16 sep 2011 nr. 41](#) (ikr. 1 jan 2012 iflg. res. [16 sep 2011 nr. 949](#)).

§ 2. (Ferdse i utmark.)

I utmark kan enhver ferdes til fots hele året, når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet.

Det samme gjelder ferdsel med ride- eller kløvhest, kjelke, tråsykkel eller liknende på veg eller sti i utmark og over alt i utmark på fjellet, såfremt ikke kommunen med samtykke av eieren eller brukeren har forbudt slik ferdsel på nærmere angitte strekninger.

Om motorferdsel i utmark gjelder også lov om motorferdsel i utmark og vassdrag.

0 Endret ved [lover 10 juni 1977 nr. 82](#), [11 juni 1993 nr. 85](#), [21 juni 1996 nr. 37](#), [19 juni 2020 nr. 85](#).

§ 3. (Ferdse i innmark.)

I innmark kan enhver ferdes til fots i den tid marken er frosset eller snølagt, dog ikke i tidsrommet fra 30. april til 14. oktober. Denne ferdselsrett gjelder likevel ikke på gårdsplass eller hustomt, inngjerdet hage eller park og annet for særskilt øyemed inngjerdet område hvor almenhetens vinterferdsel vil være til utilbørlig fortrensning for eier eller bruker.

Eier eller bruker kan – uansett inngjerding – forby ferdsel over hage, plantefelt, høstsådd åker og gjenlegg (attlegg) også når marken er frosset eller snølagt, såfremt ferdselen er egnet til å volde nevneverdig skade.

Statsforvalteren kan for det enkelte fylke eller deler av det bestemme at det tidsrom da det etter første ledd skal være ubetinget forbudt å ferdes i innmark, settes kortere eller lengre enn fra 30. april til 14. oktober.

0 Endret ved [lover 11 juni 1993 nr. 85](#), [21 juni 1996 nr. 37](#), [20 juni 2003 nr. 45](#) (ikr. 1 juli 2003 iflg. res. [20 juni 2003 nr. 712](#)), [7 mai 2021 nr. 34](#) (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. [7 mai 2021 nr. 1416](#)).

§ 3 a. (Ferdse på vei eller sti i innmark)

Ferdse i innmark som fører til utmark,

a. til fots på vei eller sti,

b. på vei eller opparbeidet sti med ride- eller kløvhest, tråsykkel, kjelke eller liknende, med unntak av organisert aktivitet som sykkeløp og rideklubbaktivitet,

er tillatt hele året, hvis ferdselen kan skje uten å passere gjennom gårdsplass eller over hustomt eller uten på annen måte å være til utilbørlig fortrensning eller ulempe for eier eller bruker.

Kommunen kan, etter samtykke fra eier eller bruker av eiendommen, gi forskrift om å forby ferdsel som er tillatt etter første ledd.

Eier eller bruker kan forby ferdsel som er tillatt etter første ledd, hvis ferdselen er egnet til å volde nevneverdig skade.

0 Tilføyd ved [lov 16 sep 2011 nr. 41](#) (ikr. 1 jan 2012 iflg. [res. 16 sep 2011 nr. 949](#)), endret ved [lov 19 juni 2020 nr. 85](#).

§ 4. (Ferdsl med motorvogn og hestekjøretøy.)

Når ikke annet er bestemt, kan eier av privat veg forby ferdsel med hestekjøretøy, motorvogn, (derunder sykkel med hjelpemotor) og parkering av motorvogn på eller langs vegen.

Ved offentlig veg er det tillatt å parkere i utmark, såfremt det ikke volder nevneverdig skade eller ulempe.

§ 5. (Almenhetens høstingsrett)

Under ferdsel i utmark kan allmennheten høste ville nøtter som skal spises på stedet og plukke og ta med seg ville blomster, planter, bær og vill sopp, samt røtter av ville urter, når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet.

For multer på muldebærland i Nordland, Troms og Finnmark gjelder første ledd bare når eier eller bruker ikke har nedlagt uttrykkelig forbud mot plukking. Uavhengig av et slikt uttrykkelig forbud kan allmennheten alltid plukke multer som spises på stedet.

0 Opphevet ved [lov 21 juni 1996 nr. 37](#) (ikr. 1 juli 1996), tilføyd igjen ved [lov 16 sep 2011 nr. 41](#) (ikr. 1 jan 2012 iflg. [res. 16 sep 2011 nr. 949](#)), endret ved [lov 22 juni 2012 nr. 56](#) (ikr. 1 juli 2012 iflg. [res. 22 juni 2012 nr. 587](#)).

§ 6. (Ferdsl på sjøen og i vassdrag.)

På sjøen er ferdsel med båt fri for enhver. Ferdsl på islagt sjø er også fri for enhver.

Om ferdsel på innsjøer og elver (åpent eller islagt vassdrag) gjelder reglene i [lov 24. november 2000 nr. 82](#) om vassdrag og grunnvann og [lov 10. juni 1977 nr. 82](#) om motorferdsel i utmark og vassdrag.

0 Endret ved [lover 10 juni 1977 nr. 82](#), [20 juni 2003 nr. 45](#) (ikr. 1 juli 2003 iflg. [res. 20 juni 2003 nr. 712](#)).

§ 7. (Landsetting og fortøyning av båt.)

Under ferdsel har enhver rett til for kortere tid å dra i land båt på strandstrekning i utmark. Det er ikke tillatt å nytte kai eller brygge uten eierens eller brukerens samtykke. Andre fortøyningsgreier (ringer, bolter o.l.) i utmark kan ikke nyttes dersom eieren eller brukeren har forbudt det. Eieren eller brukeren kan likevel ikke motsette seg bruk av slike fortøyningsgreier for kortere tid når bruken kan foregå uten utilbørlig fortrensel for eier eller bruker.

§ 8. (Badning.)

Enhver har rett til å bade i sjøen eller i vassdrag fra strand i utmark eller fra båt når det skjer i rimelig avstand fra bebodd hus (hytte) og uten utilbørlig fortrensel eller ulempe for andre.

0 Endret ved [lov 24 nov 2000 nr. 82](#) (ikr. 1 jan 2001 iflg. [res. 24 nov 2000 nr. 1169](#)).

§ 9. (Rasting og telting.)

Plass til rasting, solbad, overnatting eller liknende må ikke tas i innmark uten eierens eller brukerens samtykke.

I utmark må plass som nevnt i foregående ledd ikke tas til utilbørlig fortrenghet eller ulempe for andre. Rasting eller telting må ikke skje når det kan medføre nevneverdig skade på ungskog, eller skogforyngelsesfelt. Telt må ikke settes opp så nær bebodd hus (hytte) at det forstyrrer beboernes fred og i hvert fall ikke nærmere enn 150 meter. Reglene om avstand fra bebyggelse gjelder likevel ikke på område som særskilt er innredet for telting. Departementet kan gi forskrift om å tillate telting nærmere enn 150 meter fra bebodd hus (hytte) i kystnære områder.

Telting eller annet opphold er ikke tillatt i mer enn 2 døgn om gangen uten eierens eller brukerens samtykke. Samtykke til lengre opphold trengs likevel ikke på høgfjellet eller på område fjernt fra bebyggelse, medmindre det må regnes med at oppholdet kan medføre nevneverdig skade eller ulempe.

For tidsrommet umiddelbart før og under villreinjakten kan departementet på nærmere avgrenset høgfjellsområde forby eller regulere teltslåing som kan være til ulempe for villreinjakten.

Telting og ferdsel må skje på eget ansvar for skade som dyr kan påføre personer, telt og andre eiendeler.

0 Endret ved lover 21 juni 1985 nr. 88, 21 juni 1996 nr. 37, 16 sep 2011 nr. 41 (ikr. 1 jan 2012 iflg. res. 16 sep 2011 nr. 949).

§ 10. (Friluftsmøte m.v.)

Friluftsmøte, idrettsstevne (f.eks. skirenn eller orienteringsløp) og liknende sammenkomst som kan medføre nevneverdig skade eller ulempe, kan ikke holdes uten samtykke av eier eller bruker av grunn hvor avsperring foretas, samling, start eller innkomst finner sted eller hvor sammenstimling av folk for øvrig må påregnes.

Løype for skirenn, terrengløp eller liknende må legges slik at skade på skogforynging og ungskog og skade på gjerde så vidt mulig unngås.

Kapitel II. Om ferdselsrettens utøving og innskrenkninger i ferdselsretten m.v.

§ 11. (Ferdskultur og eierens bortvisingsrett.)

Enhver som ferdes eller oppholder seg på annen manns grunn eller på sjøen utenfor, skal opptre hensynsfullt og varsomt for ikke å volde skade eller ulempe for eier, bruker eller andre, eller påføre miljøet skade. Han plikter å se etter at han ikke etterlater seg stedet i en tilstand som kan virke skjjemende eller føre til skade eller ulempe for noen.

Grunnens eier eller bruker har rett til å vise bort folk som opptrer hensynsløst eller ved utilbørlig atferd utsetter eiendommen eller berettigete interesser for skade eller ulempe.

0 Endret ved lov 21 juni 1996 nr. 37.

§ 12. (Erstatning for skade og ulempe.)

For skade og ulempe som noen volder under ferdsel eller opphold på annen manns grunn, gjelder alminnelige erstatningsregler.

§ 13. (Ulovlig stengsler eller forbudsskilt)

Eier eller bruker av grunn må ikke ved stengsel eller på annen måte vanskeliggjøre ferdsel, opphold, bading eller høsting som er tillatt i denne lov, med mindre det tjener hans berettigete interesser og ikke er til utilbørlig fortregning for almenhetens utøvelse av allemannsrett.

Uten særskilt hjemmel er det ikke tillatt å sette opp skilt eller på annen måte kunngjøre forbud mot ferdsel, opphold, bading eller høsting som er tillatt i denne lov.

Stengsel, skilt eller kunngjøring som er i strid med denne paragraf, kan kreves fjernet etter § 40.

0 Endret ved [lover 21 juni 1996 nr. 37](#), [16 sep 2011 nr. 41](#) (ikr. 1 jan 2012 iflg. [res. 16 sep 2011 nr. 949](#)).

§ 14. (Avgift for adgang til friluftsområde)

Ferdselsrett etter denne lov er ikke til hinder for at eier eller bruker etter løyve av kommunen kan kreve en rimelig avgift for adgangen til badestrand, teltplass eller annet opparbeidet friluftsområde, men avgiften må ikke stå i misforhold til de tiltak eier eller bruker har gjort på området til fordel for friluftsfolket. Det kan settes vilkår for slikt løyve.

0 Endret ved [lover 8 mars 1963 nr. 1](#), [5 juni 1987 nr. 25](#), [11 juni 1993 nr. 85](#), [21 juni 1996 nr. 37](#).

§ 15. (Regulering av ferdsel på visse friluftsområde)

Til regulering av ferdselen på område hvor utfarten er stor, kan kommunen med samtykke av eieren eller brukeren fastsette atferdsregler som enhver som ferdes på området plikter å følge. Reglene skal særlig ta sikte på å opprettholde ro og orden, verne dyre- og plantelivet og fremme helsetiltak og sanitære forhold.

0 Endret ved [lover 11 juni 1993 nr. 85](#), [21 juni 1996 nr. 37](#), [19 juni 2020 nr. 85](#).

§ 16. (Sperring av særlig utsatt område)

Blir en eiendom i særlig grad utsatt for almenhetens ferdsel kan kommunen med samtykke av eieren eller brukeren bestemme hel eller delvis sperring av eiendommen, når ferdselen gjør nevneverdig skade på den eller er til vesentlig hinder for den bruk som eieren eller brukeren gjør eller ønsker å gjøre av den.

Sperring fastsettes for et bestemt tidsrom, ikke over 5 år om gangen.

0 Endret ved [lover 8 mars 1963 nr. 1](#), [11 juni 1993 nr. 85](#), [21 juni 1996 nr. 37](#), [19 juni 2020 nr. 85](#).

§ 17. (Opphevet)

0 Endret ved [lover 19 juni 1969 nr. 54](#), [11 juni 1993 nr. 85](#), opphevet ved [lov 21 juni 1996 nr. 37](#).

§ 18. (Krav om innløsning av særlig utsatt område)

Eier av grunn som nevnt i § 16 kan kreve at den kommune hvor eiendommen ligger, innløser det området som i særlig grad er utsatt for almenhetens ferdsel når det ikke blir truffet vedtak om sperring, eller sperring ikke er tilstrekkelig til å beskytte området.

Blir ikke saken ordnet i minnelighet, kan eieren kreve den avgjort ved skjønn etter reglene i skjønnsprosessloven kapittel 2, likevel slik at kommunen skal erstatte eierens skjønnskostnader når ikke skjønnet finner å burde gjøre unntak, fordi erstatningssøkeren har avslått et rimelig forliksbud eller uten

rimelig grunn har forlangt skjønnet. Skjønnets avgjør om vilkårene for innløsning er til stede, innløsningens omfang og erstatningens størrelse.

0 Endret ved lover 17 des 1982 nr. 88, 11 juni 1993 nr. 85, 21 juni 1996 nr. 37.

§ 19. (Forholdet til andre lover)

Utøvelse av allemannsretten etter denne lov gjelder med de begrensninger som følger av annen lovgivning eller av forskrifter gitt i medhold av lov.

0 Endret ved lov 16 sep 2011 nr. 41 (ikr. 1 jan 2012 iflg. res. 16 sep 2011 nr. 949).

§ 20. (Uttalelse om tvilsspørsmål)

Er det tvil eller uenighet om

- a. hvorvidt et grunnstykke skal reknes som innmark eller utmark etter denne lov, eller
- b. hvilken avstand raste- eller teltplass m.v. etter § 9 skal ha fra et bebodd hus eller hvorvidt det må reknes med at rasting eller telting m.v. etter § 9 tredje ledd kan medføre nevneverdig skade eller ulempe, eller
- c. hvorvidt et stengsel, eller annen hindring, et skilt eller en kunngjøring er lovlig (jfr. § 13), kan grunneieren, brukeren, eller et interessert friluftslag kreve uttalelse herom av kommunen.

0 Endret ved lover 13 juni 1980 nr. 41, 11 juni 1993 nr. 85, 21 juni 1996 nr. 37.

Kapitel III. Om friluftslivsforvaltningen. Forholdet til forvaltningsloven.

0 Overskriften endret ved lov 21 juni 1996 nr. 37.

§ 21. (Friluftslivsorganene)

I friluftslivsforvaltningen etter denne lov er det følgende organer:

1. Departementet
2. Direktoratet
3. Statsforvalteren
4. Fylkeskommunen
5. Kommunen.

0 Opphevet ved lov 8 juni 1990 nr. 16, tilføyd igjen ved lov 21 juni 1996 nr. 37, endret ved lov 7 mai 2021 nr. 34 (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. 7 mai 2021 nr. 1416).

§ 22. (Friluftslivsorganenes arbeidsoppgaver)

De enkelte organer etter § 21 skal utføre de oppgaver som direkte er tillagt dem etter loven, og har ellers et generelt ansvar for å fremme almenhetens friluftslivinteresser.

Kommunen, fylkeskommunen og statsforvalteren skal arbeide for å fremme friluftslivsmål innen sitt område. Departementet kan tillegge fylkeskommunen ansvaret for nærmere bestemte oppgaver for å fremme og tilrettelegge for friluftslivet.

Kommunen og fylkeskommunen har rett til å opptre, klage og i tilfelle reise søksmål for å ivareta almenhetens interesser i alle saker av interesse for friluftslivet. Statsforvalteren kan opptre, klage og i tilfelle på vegne av staten reise søksmål for å ivareta almenhetens interesser i alle saker av interesse for friluftslivet.

0 Endret ved lover 8 mars 1963 nr. 1, 5 juni 1987 nr. 25, 8 juni 1990 nr. 16, 21 juni 1996 nr. 37, 16 sep 2011 nr. 41 (ikr. 1 jan 2012 iflg. res. 16 sep 2011 nr. 949), 14 juni 2013 nr. 51 (ikr. 1 juli 2013 iflg. res. 14 juni 2013 nr. 674), 19 juni 2020 nr. 85, 7 mai 2021 nr. 34 (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. 7 mai 2021 nr. 1416).

§ 23. (Forskrifter)

Departementet kan gi nærmere forskrifter til utfylling og gjennomføring av loven.

0 Endret ved lover 5 juni 1987 nr. 25, 11 juni 1993 nr. 85, 21 juni 1996 nr. 37.

§ 24. (Forholdet til forvaltningsloven, herunder om kunngjøring og klage)

Når ikke annet er bestemt, gjelder forvaltningsloven for behandling av saker etter denne lov.

For behandlingen av saker etter §§ 14, 18 første ledd, 35 første, annet og tredje ledd og 40 første, annet og tredje ledd gjelder reglene om enkeltvedtak i forvaltningslovens kapittel IV, V og VI. Kommunens vedtak kan påklages til statsforvalteren. Fylkeskommunens vedtak kan påklages til Miljødirektoratet.

For behandling av saker etter §§ 2 annet ledd, 3 tredje ledd, 3 a annet ledd, 9 fjerde ledd, 15, 16 og 34 gjelder reglene om forskrifter i forvaltningslovens kapittel VII.

Kommunen sørger for at vedtak etter §§ 2 annet ledd, 3 tredje ledd, 3 a annet ledd, 15 og 16 straks blir kunngjort i en eller flere aviser som er alminnelig lest på stedet, og om nødvendig ved oppslag på eiendommen eller på annen måte.

Kommunens vedtak etter §§ 2 annet ledd, 3 a annet ledd, 15 og 16 kan bringes inn for departementet av eieren eller brukeren av den grunn vedtaket gjelder, av statsforvalteren, av annen kommune som er interessert i at retten til ferdsel ikke innskrenkes på denne måte, av fylkeskommunen eller av et interessert friluftslag. Statsforvalterens vedtak etter § 3 tredje ledd kan bringes inn for departementet av eieren eller brukeren av den grunn vedtaket gjelder, av den kommune hvor grunnen ligger, av annen kommune som er interessert i at retten til ferdsel ikke innskrenkes på denne måte, av fylkeskommunen eller av et interessert friluftslag.

0 Opphevet ved lov 21 apr 1989 nr. 17 (i kap. IV), tilføyd igjen i dette kap. ved lov 21 juni 1996 nr. 37, endret ved lover 16 sep 2011 nr. 41 (ikr. 1 jan 2012 iflg. res. 16 sep 2011 nr. 949), 14 juni 2013 nr. 48 (ikr. 1 juli 2013), 19 juni 2020 nr. 85, 7 mai 2021 nr. 34 (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. 7 mai 2021 nr. 1416).

Kapitel IV. (Opphevet ved lov 21 apr 1989 nr. 17.)

0 Kapitlet opphevet ved lov 21 apr 1989 nr. 17.

Kapitel V. Om tvangsinngrep, skjønn m.v.

0 Endret ved lov 23 okt 1959 nr. 3.

§ 34. (Friluftsmark.)

Med Stortingets samtykke kan Kongen gjøre vedtak om at områder av statens grunn blir lagt ut til friluftsmark.

Kongen gir nærmere regler om almenhetens rett i område som staten har lagt ut som friluftsmark eller på annen måte båndlagt til fordel for friluftslivet.

0 Endret ved lov 23 okt 1959 nr. 3.

§ 35. (Tiltak og inngrepsløyve for å lette ferdsel i utmark)

Kommunen kan varde og merke opp ruter og turstier i utmark, og den kan på bestemte steder bygge klopper eller bruer og sette i verk andre tiltak for å lette ferdselen langs ruter og turstier i utmark.

Kommunen kan gi organisasjoner som har til formål å fremme reise- og friluftsliv, rett til å varde og merke opp ruter og turstier i utmark.

Departementet kan gi regionale organisasjoner som har til formål å fremme reise- og friluftsliv, rett som nevnt i første ledd for ruter og turstier som berører flere kommuner.

Rett til å varde og merke opp ruter og turstier i utmark kan utøves uten forutgående skjønn. Tilsvarende gjelder rett til å bygge klopper eller bruer og sette i verk andre tiltak for å lette ferdselen langs ruter og turstier i utmark dersom kommunen eller departementet i det enkelte tilfelle bestemmer det.

Volder utøvelsen av myndighet skade, kan eieren (eller brukeren) kreve erstatningsspørsmålet avgjort ved skjønn. I saker etter første og annet ledd skal kommunen, og i saker etter tredje ledd skal departementet, erstatte eierens (eller brukerens) skjønnskostnader når ikke skjønnet finner å burde gjøre unntak, fordi erstatningssøkeren har avslått et rimelig forlikstilbud eller uten rimelig grunn har forlangt skjønn. Skjønnet styres av jordskifteretten.

Ved merking av ruter skal eieren (eller brukeren) varsles i god tid før merkingen blir satt i verk. Motsetter han seg merking etter første eller annet ledd, avgjør kommunen om og i tilfelle på hvilken måte merking skal tillates. Tilsvarende avgjør departementet for merking etter tredje ledd.

- 0 Endret ved lover 23 okt 1959 nr. 3, 21 juni 1996 nr. 37, 25 juni 2004 nr. 53 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 19 aug 2005 nr. 901) som endret ved lov 17 juni 2005 nr. 84, 16 sep 2011 nr. 41 (ikr. 1 jan 2012 iflg. res. 16 sep 2011 nr. 949), 11 mai 2017 nr. 26 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 11 mai 2017 nr. 563).

§ 36. (Opphevet)

- 0 Endret ved lover 23 okt 1959 nr. 3, 18 juni 1965 nr. 5, 17 des 1982 nr. 88, opphevet ved lov 21 juni 1996 nr. 37.

§ 37. (Opphevet)

- 0 Opphevet ved lov 23 okt 1959 nr. 3.

§ 38. (Opphevet)

- 0 Endret ved lov 23 okt 1959, opphevet ved lov 21 apr 1989 nr. 17.)

Kapitel VI. Om reaksjoner ved overtredelse mv.

- 0 Overskriften endret ved lov 16 sep 2011 nr. 41 (ikr. 1 jan 2012 iflg. res. 16 sep 2011 nr. 949).

§ 39. (Straff.)

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer regler gitt i eller i medhold av denne lov, straffes med bøter for så vidt ikke forholdet rammes av strengere straffebud.

- 0 Endret ved lover 11 juni 1993 nr. 85, 21 juni 1996 nr. 37, 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015).

§ 40. (Stansing, fjerning av ulovlige byggverk, tvangsmulkt m.v.)

Blir noen bygning, inngjerding eller annet arbeid påbegynt i strid med forbud eller pålegg gitt i medhold av denne lov, kan kommunen kreve arbeidet stanset.

Helt eller delvis oppført byggverk, stengsel eller annen innretning, skilt eller kunngjøring som strider mot forbud eller pålegg gitt i eller i medhold av loven, kan friluftsganene som nevnt i § 21 kreve fjernet på den skyldiges kostnad.

Kommunen eller departementet kan ilegge tvangsmulkt dersom ikke stengsler eller skilt til hinder for lovlig ferdsel, bading, opphold eller høsting fjernes etter pålegg fra friluftsganene som nevnt i § 21. Tvangsmulkten kan fastsettes samtidig med pålegg om fjerning og løper i så fall fra fristoverskridelsen for fjerning. Der tvangsmulkt ikke fastsettes samtidig med pålegg, skal det gis eget forhåndsvarsel om tvangsmulkt. Det kan fastsettes at tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forhold varer, som et engangsbeløp eller som en kombinasjon av løpende mulkt og engangsbeløp. Tvangsmulkten ilegges den ansvarlige for overtredelsen, og tilfaller kommunen.

Om nødvendig kan politiets hjelp kreves til gjennomføring av tiltak etter denne paragraf.

0 Endret ved [lover 21 juni 1996 nr. 37](#), [16 sep 2011 nr. 41](#) (ikr. 1 jan 2012 iflg. [res. 16 sep 2011 nr. 949](#)).

§ 41. (Lovens ikrafttreden og oppheving av andre lover.)

Denne lov trer i kraft 1. juli 1957.

Fra samme tid oppheves følgende lovbestemmelser:

1. Lov av 16. mai 1860 om Jords Fredning § 39.
2. Lov av 25. juni 1937 om avståelse av strandstrekninger til ferdsel og badning m.v.
3. Midlertidig lov av 4. juni 1954 om byggeforbud m.v. for strandstrekninger.

Forbud nedlagt etter midlertidig lov av 4. juni 1954 om byggeforbud m.v. for strandstrekninger skal – uansett tidsbegrensing – fortsatt stå ved makt i samsvar med reglene i loven her, likevel ikke utover 10 år rechnet fra fylkesutvalgets vedtak om forbudet.

AVTALE OM TILRETTELEGGING OG MERKING AV TURSTIER

Oppdatert per mai 2013

Mellom _____ (grunneieren) som grunneier av eiendommen

_____ gnr. ____ bnr. ____ i _____ kommune

og _____ (tilretteleggeren)
(Alternativt mellom grunneierlag/utmarkslag eller tilsvarende og tilrettelegger.)

1. Avtalens omfang

Avtalen er primært beregnet brukt mellom grunneiere og frivillige organisasjoner, friluftsråd og kommuner ved tilrettelegging og merking av turstier til friluftsbruk i utmark.

Dersom stien berører innmark, avtales dette i punkt 11.

2. Definisjon

Med turstier menes her traseer for ferdsel til fots som er ryddet for vegetasjon, men uten, eller med liten, grad av opparbeidelse av grunnen. De er vanligvis merket, og bredden er minimum 0,5 m.

Den eller de stier som omfattes av avtalen, er markert med rød strek på vedlagte kart.

3. Rydding, merking og skilting.

Tilretteleggeren gis rett til og har ansvar for rydding, merking og skilting av turstier slik det framgår av vedlagte kart (jf pkt 2), samt vedlikehold av denne (jfr. pkt. 4). Dette skal skje på en slik måte at det ikke medfører skade på skog og omfatter normalt:

- Rydding av vegetasjon i traseen. Stien kan ryddes i inntil 2 m bredde mellom trestammene alt etter forholdene på stedet. Felling av trær krever særskilt samtykke fra grunneieren.
- Mindre tiltak i grunnen (fjerning av stein og stubber, enkle tiltak for å lede vannsig), samt utlegging av bru/klopp eller kavlelegging.
- Merking som kan bestå av maling på trær, varde eller stake/påle som er satt ned i bakken.
- Skilting og oppsett av informasjonstavler som kan settes opp der det er behov for slike. Plassering av tavler skal godkjennes av grunneier og mulig fellesbruk vurderes.

Rydding, merking og skilting skal skje i samsvar med Merkehandboka utgitt av Den Norske Turistforening, Friluftsrådernes Landsforbund og Innovasjon Norge, 2013.

Der stien krysser gjerder som er nødvendige for dyrehold, skal tilretteleggeren sørge for at det etableres grind eller gjerdeklyver.

4. Vedlikehold

Tilretteleggeren gis rett til og har ansvar for å vedlikeholde merkingen, stien og de innretninger som er anlagt som ledd i denne. Tilretteleggeren skal da følge samme regler som i pkt.3. Tilrettelegger har ansvar for rydding av søppel.

Tilrettelegger påtar seg ansvaret for et visst oppsyn med mer besøkte rasteplasser, særlig med hensyn til trefellinger, kvistbryting, bålbrenning, forsøpling o.l. som kan skade grunneiers interesser eller naturgrunlaget. Eventuelt grovt skadeverk skal meddeles grunneier umiddelbart for videre oppfølging

5. Skogsdrift og annen næringsutøvelse.

Grunneierens næringsutøvelse begrenses ikke av avtalen. Før igangsetting av arbeid som vil vanskeliggjøre bruk av stien, skal grunneier varsle tilrettelegger, som om nødvendig sørger for informasjon til brukerne. Om nødvendig blir partene enige om midlertidig omlegging av stien. Det vises for øvrig til Skogbruksloven og eventuell skogsertifisering for eiendommen.

6. Omlegging av stien

I avtaleperioden kan både grunneieren og tilretteleggeren kreve omlegging av stien når det er nødvendig av hensyn til grunneier eller friluftsbukerne. Slik omlegging krever enighet mellom partene, men samtykke skal ikke kunne nektes uten saklig grunn.

7. Erstatning

Det ytes ikke erstatning til grunneieren for de tiltak avtalen omfatter. Der merking og tilrettelegging medfører dokumentert økonomisk tap for grunneieren, kan det ytes erstatning etter særskilt overenskomst, som skal framgå av punkt 11.

8. Varighet

Denne avtalen gjelder i 10 år og fornyes automatisk for 10 år ad gangen dersom ingen av partene har sagt den opp ett år før avtaletidens utløp.

9. Opphør

Ved opphør av avtalen plikter tilretteleggeren å fjerne anlegg, skilt og andre innretninger, med mindre annet avtales.

Samtidig forplikter tilretteleggeren seg til å avlyse eventuell tinglysing.

10. Tvister

Eventuelle tvister om forståelsen av denne avtalen skal avgjøres ihht Lov om tvistemål.

11. Spesielle forhold

_____, ____ / ____ 20__

Grunneier

For tilretteleggeren

Tinglysing

Dersom partene finner det formålstjenlig kan denne avtalen tinglyses som heftelse på eiendommen gnr. _____, bnr. _____ på tilretteleggerens bekostning.

_____, ____ / ____ 20__

Grunneier

For tilretteleggeren

Kontaktinformasjon grunneier (navn, adresse, tlf, e-post):

Kontaktinformasjon tilrettelegger (navn, adresse, tlf, e-post):

Avtalen er anbefalt av Den Norske Turistforening, Friluftsrådernes Landsforbund, Friluftslivets fellesorganisasjon, Norges Fjellstyresamband, Norges Bondelag, Norges Skogeierforbund, Norskog, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Statskog og Norsk Allmenningsforbund, mai 2003, og oppdatert mai 2013.

Direktoratet for naturforvaltning og Kulturdepartementet har godkjent avtalen til bruk i forbindelse med søknad om statlige friluftslivsmidler og spill

AVTALE OM TILRETTELEGGING OG MERKING AV SKILØYPER MED INNTIL 4 METERS BREDDE

Oppdatert mai 2013

Mellom _____ (grunneieren) som grunneier av eiendommen
_____ gnr. ____ bnr. ____ i _____ kommune
og _____ (tilretteleggeren)
(Alternativt mellom grunneierlag/utmarkslag eller tilsvarende og tilrettelegger.)

1. Avtalens omfang

Avtalen er primært beregnet brukt mellom grunneiere og frivillige organisasjoner, friluftsråd og kommuner ved tilrettelegging og merking av skiløyper til friluftsbruk i utmark. Dersom løypen går over innmark, kan det settes begrensninger for tyngre løypepreparering pga fare for isbrann. Dette avtales eventuelt i pkt. 13.

2. Definisjon.

Med skiløyper etter denne avtalen menes:

Løyper klasse A:

Disse løypene er ikke beregnet for maskinell preparering, men kan kjøres igjennom med snøskuter. De kan ha en største ryddebredde mellom trestammene på 2 meter. Slik løype bør i minst mulig grad ha preg av å være bearbeidet trasé.

Disse løypene er merket med tynn, stiplet rød strek på kartet.

Løyper klasse B:

Disse løypene er beregnet for snøskuterpreparering, men kan leilighetsvis kjøres gjennom med prepareringsmaskin. De kan ha en største bredde mellom trestammene på 3 meter.

Disse løypene er merket med tynn, rød strek på kartet.

Løyper klasse C:

Dette er hovedløyper, beregnet for prepareringsmaskin. De kan ha en største ryddebredde mellom trestammene på 4 meter. Etter avtale med grunneier kan det utføres maskinell planering på mindre strekninger.

Disse løypene er merket med tykk, rød strek på kartet.

For alle løypeklasser gjelder at man etter avtale med grunneier kan sikre løypene tilstrekkelig snødekke gjennom oppkvisting eller fjerning av nærstående trær. Tilsvarende gjelder for nødvendig utvidelse i skarpe svinger eller svinger i bratt terreng.

Andre løyper:

For lysløyper, turrennløyper og andre bredere hovedløyper forutsettes inngått særskilt avtale. Avtalen er ikke beregnet for sesongmessig kvisting av skiløyper i fjellet.

3. Rydding, merking og skilting.

Tilretteleggeren gis rett til og har ansvar for rydding, merking og skilting av løyper, jf løypeklasse i pkt 2, samt vedlikehold av disse (jfr. pkt. 5). Dette skal skje på en slik måte at det ikke medfører skade på skog og omfatter normalt:

* Rydding av vegetasjon i traseen, jf avtalt løypeklasse. Felling av trær krever særskilt samtykke fra grunneieren.

* Mindre tiltak i grunnen (fjerning av stein og stubber, enkle tiltak for å lede vannsig), samt utlegging av bru/klopp eller kavlelegging.

- * Merking som kan bestå av maling på trær, eller på stake/påle som er satt ned i bakken.
- * Skilting og oppsett av informasjonstavler som kan settes opp der det er behov for slike. Plassering av tavler skal godkjennes av grunneier og mulig fellesbruk vurderes.

Rydding, merking og skilting skal skje i samsvar med Merkehandboka utgitt av Den Norske Turistforening, Friluftsrådernes Landsforbund og Innovasjon Norge, 2013.

4. Preparering

Maskinell preparering kan skje på grunnlag av avtalt/foreliggende løypekart. Eventuelle avvik må klareres med grunneier før iverksettelse. Det skal utvises særlig hensyn til plantefelt og ungskog.

5. Vedlikehold, nyanlegg og omlegginger.

Alt slikt arbeid utføres og bekostes normalt av tilrettelegger. Der det ligger til rette for det skal en tilstrebe løsninger som begge parter kan ha nytte av. I slike tilfeller avtales nærmere om deling av arbeid og kostnader. Arbeidet skal utføres på en måte som gir minst mulig skade på trær eller redusert skogproduksjon. Nyttbart virke felles, kvistes, kappes og behandles etter grunneiers anvisning. Nødvendig virke til klopper søkes utvist vederlagsfritt av grunneier. Drenering og planering i løypestraseen kan foretas etter særskilt avtale. Grunder, klopper og gjerder som må fjernes skal settes opp igjen etter endt skisesong.

Forslag til nyanlegg og omlegginger av eldre løypestraseer skal forelegges og godkjennes av den enkelte grunneier. I slike tilfeller skal en tilstrebe løsninger som både kan gagne friluftslivet og skogbruket. Det anbefales at andre friluftsliv- og naturvernorganisasjoner gis anledning til å uttale seg til nyanlegg og omlegginger. Disse bør inviteres til befaringskurs dersom prosjektene kan være kontroversielle. Kommunen skal kontaktes hvis terrengarbeidene er av et omfang som kan utløse søknadskrav etter Plan- og bygningsloven.

6. Skogsdrift og annen næringsutøvelse.

Grunneiers næringsutøvelse begrenses ikke av avtalen. Før igangsetting av arbeid som vil vanskeliggjøre bruk av skiløypa, skal grunneier varsle tilrettelegger, og i samarbeid med denne sørge for informasjon til brukerne. Om nødvendig blir partene enige om midlertidig omlegging av løypa. Det vises for øvrig til Skogbruksloven og eventuell skogsertifisering for eiendommen.

7. Oppsyn, rasteplasser m.v.

Tilrettelegger påtar seg ansvaret for et visst oppsyn med mer besøkte rasteplasser, særlig med hensyn til trefellinger, kvistbryting, bålbrenning, forsøpling o.l. som kan skade grunneiers interesser eller naturgrunnlaget. Eventuelt grovt skadeverk skal meddeles grunneier umiddelbart for videre oppfølging.

8. Omlegging av skiløype i avtaleperioden.

I avtaleperioden kan både grunneieren og tilretteleggeren kreve omlegging av løypa når det er nødvendig av hensyn til grunneier eller friluftsbukerne. Slik omlegging krever enighet mellom partene, men samtykke skal ikke kunne nektes uten saklig grunn.

9. Erstatning

Bruk av skiløype i henhold til Friluftslovens bestemmelser og/eller merking av løyper gir ikke grunnlag for vederlag.

Det ytes ikke erstatning til grunneieren for de tiltak avtalen omfatter. Der merking og tilrettelegging medfører dokumentert økonomisk tap for grunneieren, kan det ytes

erstatning etter særskilt overenskomst, som skal framgå av punkt 13.

10. Varighet

Denne avtalen gjelder i 10 år og fornyes automatisk for 10 år ad gangen dersom ingen av partene har sagt den opp ett år før avtaletidens utløp.

11. Opphør

Ved opphør av avtalen plikter tilretteleggeren å fjerne anlegg, skilt og andre innretninger innen ett år, med mindre annet avtales. Samtidig forplikter tilretteleggeren seg til å avlyse eventuell tinglysing.

12. Tvister

Eventuelle tvister om forståelsen av denne avtalen skal avgjøres ihht Lov om tvistemål.

13. Spesielle forhold

_____, ____ / ____ 20__

Grunneier

For tilretteleggeren

Tinglysing

Dersom partene finner det formålstjenlig kan denne avtalen tinglyses som heftelse på eiendommen gnr._____, bnr._____ på tilretteleggerens bekostning.

_____, ____ / ____ 20__

Grunneier

For tilretteleggeren

Kontaktinformasjon grunneier (navn, adresse, tlf, e-post):

Kontaktinformasjon tilrettelegger (navn, adresse, tlf, e-post):

Avtalen er anbefalt av Den Norske Turistforening, Foreningen til Ski-Idrettens Fremme (Skiforeningen), Friluftsrådernes Landsforbund, Friluftslivets fellesorganisasjon, Norges Fjellstyresamband, Norges Bondelag, Norges Skogeierforbund, NORSKOG, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Statskog og Norsk Allmenningsforbund, april 2005 og oppdatert mai 2013. Direktoratet for naturforvaltning og Kulturdepartementet har godkjent avtalen til bruk i forbindelse med søknad om statlige friluftslivsmidler og spillemidler.